

ลัทธิปฏิฮาดในภาคใต้ของไทย: ภัยหลอน

Asia Report N°291 | 8 พฤศจิกายน 2560

แปลจากภาษาอังกฤษ

Headquarters

International Crisis Group

Avenue Louise 149 • 1050 Brussels, Belgium

Tel: +32 2 502 90 38 • Fax: +32 2 502 50 38

brussels@crisisgroup.org

Preventing War. Shaping Peace.

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	i
I. อารัมภบท	1
II. ความรุนแรงของลัทธิญิฮาดในภาคใต้ของไทย	5
ก. การก่อความไม่สงบที่มีอัตลักษณ์แบบท้องถิ่น	5
ข. กลุ่มไอซิสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	7
ค. ความกลัวต่อกลุ่มไอซิสในประเทศไทย	8
ง. มุมมองจากรัฐบาลไทย	11
III. ปัจจัยที่ช่วยลดอิทธิพลของญิฮาดิสต์	14
ก. เสรีภาพทางศาสนา	14
ข. อิสลามในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย	14
1. กลุ่มที่มีแนวคิดสายจารีต) Traditionalist(.....	15
2. กลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูป) Reformist(.....	17
ค. องค์การสุดโต่งปาตานี-มลายู	19
1. ความเป็นชาตินิยมทางชาติพันธุ์	20
2. ศาสนา	22
3. ต้นทุนของการเข้าสังกัดหรือการเลียนแบบ	23
IV. “นรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”? ความเสี่ยงที่จะเกิดอิทธิพลของกลุ่มญิฮาดิสต์	25
ก. การเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่ง) Radicalisation(?	25
ข. ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ	28
V. สรุป	31
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก :แผนที่ประเทศไทย	26
ภาคผนวก ข :เกี่ยวกับ International Crisis Group	27
ภาคผนวก ค :รายงานและสื่อเกี่ยวกับเอเชียที่เผยแพร่ตั้งแต่ปี 2557	28
ภาคผนวก ง :คณะกรรมการบริหาร International Crisis Group	30

ข้อค้นพบที่สำคัญ

ประเด็นสำคัญคืออะไร?

มีรายงานจากสื่อมวลชนและผู้สังเกตการณ์บางส่วนซึ่งระบุว่า กลุ่มไอเอสมีการดำเนินงานซึ่งมีอิทธิพลเพิ่มขึ้นในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย แต่ Crisis Group แย้งว่าจนถึงปัจจุบัน ไม่มีหลักฐานของอิทธิพลของกลุ่มญิฮาดิสต์ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้ก่อความไม่สงบในไทยมีลักษณะของชาตินิยม และมีเป้าหมายที่จะสถาปนารัฐอิสระขึ้นมา

เหตุใดเรื่องนี้จึงสำคัญ?

แม้ความกลัวต่อการดำเนินงานของญิฮาดิสต์ไม่ใช่เรื่องไร้เหตุผล แต่ในตอนนี้ต้องถือว่าผิดฝาผิดตัว ถึงอย่างนั้นความขัดแย้งเรื้อรังที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น จะกลายเป็นโอกาสให้กลุ่มญิฮาดิสต์ข้ามชาตินำไปใช้เป็นประโยชน์ได้

เราควรทำอย่างไร?

จำเป็นต้องมีการเจรจาเพื่อหาทางออกสำหรับความขัดแย้งนี้ระหว่างรัฐบาลไทยกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ระบบการเมืองที่กระจายอำนาจ ย่อมมีส่วนช่วยบรรเทาความคับแค้นใจที่สำคัญในภาคใต้ และช่วยให้สามารถรักษาสถานภาพของประเทศไทยที่เป็นรัฐเดี่ยวต่อไปได้

บทสรุปผู้บริหาร

ความเสี่ยงของของกลุ่ม Islamic State (ISIS)

และการเกิดขึ้นของความรุนแรงที่เชื่อมโยงกับกลุ่มไอซิสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดความเป็นไปได้ว่า จะเกิดยุคใหม่ของลัทธิก่อการร้ายแนวญิฮาดิสต์สากลในภูมิภาค มีรายงานอย่างต่อเนื่อง แม้จะไม่มีหลักฐานชัดเจน

เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มไอซิสในประเทศไทย

ซึ่งทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความเปราะบางของจังหวัดชายแดนใต้

ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม

โดยเฉพาะในแง่ของอิทธิพลของลัทธิญิฮาดที่มีต่อการก่อความไม่สงบอย่างต่อเนื่องโดยชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู

จนถึงปัจจุบันไม่มีหลักฐานว่ากลุ่มลัทธิญิฮาดได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อบรรดาแนวร่วมแบ่งแยกดินแดน ซึ่งกำลังต่อสู้เพื่อปลดแอกมาตุภูมิของตนที่เรียกว่าปาตานี

แต่ความขัดแย้งและเหตุการณ์ที่น่าหวาดกลัวหลายครั้งของกลุ่มไอซิสในประเทศไทย

กระพือให้เกิดความหวาดกลัวต่อภัยก่อการร้ายครั้งใหม่ ซึ่งไม่ใช่ความกลัวที่ไร้เหตุผล

แม้จะผิดเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่

และไม่ควรบดบังความรุนแรงของการก่อความไม่สงบและความจำเป็นที่จะต้องหาทางยุติเหตุการณ์เหล่านั้น การเจรจาโดยตรงระหว่างแกนนำกลุ่มก่อความไม่สงบและรัฐบาล

จึงถือเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน

ระบบการเมืองที่กระจายอำนาจอาจช่วยตอบสนองข้อเรียกร้องสำคัญในภาคใต้

พร้อมกับสามารถรักษาความเป็นเอกรัฐของไทยไว้ได้

กลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มไอซิสต่างใช้ประโยชน์จากสงครามความขัดแย้งที่ยืดเยื้อในประเทศมุสลิมต่าง ๆ ในโลก เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับอุดมการณ์ของตน

รวมทั้งในพื้นที่ซึ่งยังคงเป็นรัฐเอกราชอย่างชัดเจน แต่รัฐบาลกลางมีความอ่อนแอ

ในยุคของกลุ่มไอซิส ลัทธิญิฮาดข้ามชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนใหญ่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจาก "ล่างสู่บน"

ในทำนองเดียวกับกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งที่มีอยู่เดิมแล้ว (อย่างกลุ่มต่าง ๆ

ในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ซึ่งได้ประกาศความภักดีต่อกลุ่มไอซิส ในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ (

รวมทั้งในมาเลเซียและสิงคโปร์

บรรดาบุคคลและกลุ่มย่อยที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายที่มีความคิดสุดโต่ง

ต่างหาทางจะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งกับกลุ่มไอซิส หรือปฏิบัติการในนามของกลุ่มไอซิส

แต่ในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย

ยังไม่ปรากฏแบบแผนความเกี่ยวข้องของกลุ่มไอซิสหรือกลุ่มญิฮาดอื่น ๆ อย่างชัดเจน

เหตุผลหนึ่งเป็นเพราะสังคมมุสลิมเชื้อสายมลายูของไทย

ไม่ได้เป็นกลุ่มที่มีความเห็นพ้องกับลัทธิญิฮาดข้ามชาติ บรรดาผู้นำศาสนาอิสลามในประเทศ

ทั้งที่เป็นสายจารีตนิยมและสายปฏิรูป ต่างปฏิเสธอุดมการณ์สากลฟี-ญิฮาด

ที่ประกาศโดยกลุ่มไอซิสและกลุ่มอัลกออิดะห์ ซึ่งอาจช่วยลดความเสี่ยง

แม้จะไม่สามารถขจัดความเสี่ยงไปได้ทั้งหมดว่า

ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูบางส่วนอาจหันไปนิยมลัทธิญิฮาด

แรงจูงใจในการเข้าร่วมกับกลุ่มญิฮาดมีความแตกต่างกันไป

และมักไม่เชื่อมโยงกับอุดมการณ์หรือศรัทธาทางศาสนา

การโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มญิฮาดอาจมีอิทธิพลต่อบุคคลบางส่วน อย่างไรก็ตาม

ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มีความปรารถนาจะเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการ

เป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ หรืออุดมการณ์บางอย่าง รวมทั้งมีความโกรธเคืองต่อรัฐไทย
ดูเหมือนมีแนวโน้มจะเข้าร่วมกับขบวนการปลดแอกปาตานีมากกว่า
เนื่องจากเป็นขบวนการที่มีรากเหง้าจากสังคมในท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มญิฮาดสากล

อันที่จริง การก่อความไม่สงบของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูอาจจำแนกได้ตามพื้นที่
หน่วยงานของกลุ่มที่มีความคิดสุดโต่งเหล่านี้มุ่งแสวงหาอำนาจการจัดการตนเองในเฉพาะบางพื้นที่
ที่ พยายามจะเข้าร่วมมากกว่าจะทำลายซึ่งต่างจากระบบสากล
บรรดาแกนนำกลุ่มที่มีความคิดสุดโต่งปาตานีมลายู -
ต่างมีความเห็นที่ตรงข้ามกับกลุ่มไอซิสและกลุ่มที่คล้ายคลึงกัน
และมองว่าแนวร่วมฝ่ายตนเป็นเหมือนกำแพงที่ต่อต้านอิทธิพลของญิฮาด
พวกเขาอ้างว่าการเป็นพันธมิตรกับกลุ่มไอซิสหรือกลุ่มอัลกออิดะห์
หรือการเลียนแบบวิธีโจมตีของกลุ่มเหล่านั้น
ทั้งการระเบิดฆ่าตัวตายและการโจมตีทำร้ายเพื่อสร้างความเสียหายในวงกว้างอย่างไม่เลือกเป้าหมาย
เป็นการทำลายความชอบธรรมที่มีต่อประชาคมระหว่างประเทศ
ทำลายแรงสนับสนุนจากท้องถิ่น ทั้งยังสนับสนุนให้มีอิทธิพลจากต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง
มาเลเซียซึ่งต้องรับมือกับภัยคุกคามภายในประเทศที่ได้รับแรงบันดาลใจจากกลุ่มไอซิส
ดูเหมือนจะไม่ยอมอดทนกับการที่แกนนำกลุ่มที่มีความคิดสุดโต่งของปาตานีซึ่งลี้ภัยอยู่ในประเทศ
ที่จะไปเข้าร่วมกับกลุ่มไอซิสหรือกลุ่มอัลกออิดะห์

แต่สิ่งนี้ไม่ใช่เหตุผลที่เราควรนั่งนอนใจ ความขัดแย้งที่ดำรงสืบไป การเปลี่ยนแปลงยุทธวิธี
ความไม่อดทนหรือการต่อต้านที่มีต่อการเจรจาสันติภาพที่ดำเนินไปอย่างเชื่องช้า
ระหว่างรัฐบาลไทยกับแนวร่วมแบ่งแยกดินแดนบางส่วน
หรือแม้แต่ความโกรธเคืองโดยทั่วไปที่มีต่อยุทธศาสตร์โดยรวม
อาจเป็นปัจจัยผลักดันให้มีการแยกตัวของกลุ่มซึ่งใช้ความรุนแรงอย่างสุดโต่ง
เพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้กับตนเอง ตัวอย่างเช่นนี้ หรือความสนับสนุนต่อญิฮาดิสต์
อาจเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกกลุ่มที่มีความคิดสุดโต่ง ซึ่งไม่พึงพอใจกับแกนนำของตน

แต่สิ่งนี้เป็นเหตุผลที่ทำให้เราควรตั้งคำถามต่อเสียงที่เป็นสัญญาณเตือนมากขึ้น
ขบวนการปลดแอกปาตานีมีประวัติความเป็นมาที่เต็มไปด้วยความแบ่งแยกขัดแย้ง
โดยกลุ่มหลักได้แก่ ขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (มลายู-ปาตานี) National
Revolutionary Front - BRN) มีการดำเนินงานแบบลับมาก
แต่ไม่มีสัญญาณที่ชัดเจนว่าเกิดความแตกแยกในเชิงรุ่นคนหรือในเชิงอุดมการณ์
ความกลัวต่ออิทธิพลของลัทธิญิฮาดเป็นผลมาจากความเชื่อที่ว่า "สิ่งต่าง ๆ อาจเปลี่ยนแปลงได้"
ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาจากหลักฐานที่มีอยู่ว่า
ในขณะนี้ยังไม่มีแรงจูงใจในบรรดาแกนนำของกลุ่มที่มีความคิดสุดโต่งที่จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งกับ
กลุ่มไอซิสหรือกลุ่มที่มีความคิดคล้ายคลึงกัน

ภารกิจเร่งด่วนของรัฐบาลไทยและกลุ่มที่มีความคิดสุดโต่งชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู
จึงควรเป็นการหาทางยุติสงครามความขัดแย้ง ซึ่งส่งผลให้มีผู้สูญเสียชีวิตเกือบ 7,000
คนนับแต่ปี ไม่ใช่เป็นการปฏิบัติตามความคาดหวังเกี่ยวกับอิทธิพลของลัทธิญิฮาด 2547
ยิ่งความขัดแย้งดำเนินสืบเนื่องไปอีกยาวนานเท่าไร ยิ่งมีความเสี่ยงที่จะเกิดการแบ่งขั้วมากขึ้น
และเป็นเหตุให้การก่อความไม่สงบที่เข้มข้นแพร่กระจายออกไปจากจังหวัดชายแดนใต้
รวมทั้งอาจกลายเป็นการค่านวตที่ผิดพลาดที่ทำให้กลุ่มญิฮาดสากลนำไปใช้ประโยชน์ได้
การหลั่งไหลออกจากตะวันออกกลางของนักรบกลุ่มไอซิส
การโฆษณาชวนเชื่อถึงชัยชนะของนักรบที่สนับสนุนกลุ่มไอซิสที่เมืองมาราจี
เกาะมินดาเนาของฟิลิปปินส์

และเสียงเรียกร้องของกลุ่มไอซิสและกลุ่มอัลกออิดะห์ให้ล้างแค้นแทนชาวโรฮิงญาที่ถูกบังคับให้หลบหนีจากเมียนมา ล้วนเป็นจุดรวมที่อาจสร้างความเปลี่ยนแปลงได้อย่างสำคัญในภูมิภาค

เพื่อรับมือกับความเสี่ยงในหลายระดับเหล่านี้
รัฐบาลไทยและขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี
ควรสื่อสารอย่างชัดเจนกับกลุ่มสนับสนุนของตนในจังหวัดชายแดนใต้ว่า
พวกเขาต่างรับฟังอย่างจริงจังต่อความหวังทางสังคมและข้อกังวล
รวมทั้งความทุกข์ใจของแนวร่วมก่อความไม่สงบกลุ่มต่าง ๆ หากทำเช่นนี้ได้
รัฐบาลไทยจะสามารถเพิ่มพลังให้กับกระบวนการเจรจาสันติภาพกับกลุ่มบีอาร์เอ็น
ทำให้กลุ่มนี้เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อหาทางออกทางการเมืองให้กับจังหวัดชายแดนใต้
โดยอยู่บนพื้นฐานการกระจายอำนาจ กล่าวโดยทั่วไปแล้ว
รัฐบาลควรคืนสิทธิที่จะมีการแสดงออกอย่างเสรีและการชุมนุมทางการเมืองให้กับประชาชน
เพื่อให้พวกเขาสามารถคิดวิเคราะห์ความต้องการที่สอดคล้องกับท้องถิ่น
และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสันติได้

กรุงเทพฯ / บรัสเซลส์, 8 พฤศจิกายน 2560

ลัทธิญิฮาดในภาคใต้ของไทย: ภัยหลอน

I. อารัมภบท

ที่ผ่านมา มีรายงานอย่างสม่ำเสมอถึงการเคลื่อนไหวและอิทธิพลของ Islamic State (กลุ่มไอซิส) ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง

ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม

และกลุ่มแบ่งแยกดินแดนได้ก่อความไม่สงบอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 2000¹ ความรู้เรื่องและเชื่อมโยงของกลุ่มไอซิสกระตุ้นให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับยุคใหม่ของลัทธิก่อการร้าย แนวญิฮาดิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และภาคใต้ของฟิลิปปินส์

ซึ่งได้เกิดความรุนแรงขึ้นเนื่องมาจากกลุ่มในท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องและได้รับแรงบันดาลใจ

ได้รับการบงการและได้รับทุนสนับสนุนจากกลุ่มไอซิส² จนถึงปัจจุบัน

ยังไม่มีหลักฐานเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบมุสลิมเชื้อสายมลายูกับกลุ่มญิฮาดิสต์ที่เป็นต่างชาติ

แต่พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของไทยดูเหมือนจะมีเงื่อนไขสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของลัทธิญิฮาด กล่าวคือมุสลิมในหลายพื้นที่เป็นชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ความขัดแย้ง

การก่อความไม่สงบโดยชาวมุสลิมซึ่งอ้างว่าได้ถูกพรากดินแดนไปจากเจ้าอาณานิคมที่ไม่ใช่มุสลิม

และสงครามความขัดแย้งอย่างเรื้อรังประกอบกับการปราบปรามและการใช้ความรุนแรงของทางการไทยอย่างสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่ไทย นักวิเคราะห์

และแม้แต่สมาชิกบางส่วนของการต่อต้านการก่อการร้ายแสดงความกังวลต่อโอกาสที่จะเกิดอิทธิพลของลัทธิญิฮาดขึ้น³

¹ สำหรับงานเขียนช่วงก่อนหน้าของ Crisis Group โปรดดู Asia Reports N°s 270, ภาคใต้ของไทย: Dialogue in Doubt, 8 กรกฎาคม 2558; 241, Thailand: The Evolving Conflict in the South, 11 ธันวาคม 2555; 181, Thailand: Moving Towards Political Solutions?, 8 ธันวาคม 2552; 170, Recruiting Militants in Southern Thailand, 22 มิถุนายน 2552; 140, Thailand: The Problem with Paramilitaries, 23 ตุลาคม 2550; 129, Southern Thailand: The Impact of the Coup, 15 มีนาคม 2550; 105, Thailand's Emergency Decree: No Solution, 18 พฤศจิกายน 2548; 98, Southern Thailand: Insurgency, Not Jihad, 18 พฤษภาคม 2548; และ Briefings N°s 148, Southern Thailand's Peace Dialogue: No Traction, 21 กันยายน 2559; 113, Stalemate in Southern Thailand, 3 พฤศจิกายน 2553; 80, Thailand: Political Turmoil and the Southern Insurgency, 28 สิงหาคม 2551

² Thomas Koruth Samuel, Radicalisation in Southeast Asia: A Selected Case Study of Daesh in Indonesia, Malaysia and the Philippines, ศูนย์ต่อต้านการก่อการร้ายภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Southeast Asia Regional Centre for Counter-Terrorism, 2559; Greg Fealy และ John Funston, ความสนับสนุนจากอินโดนีเซียและมาเลเซียต่อกลุ่ม Islamic State (รายงานฉบับสมบูรณ์) (Indonesian and Malaysian Support for the Islamic State (Final Report)) เมืองอาร์ลิงตัน รัฐเวอร์จิเนีย, 6 มกราคม 2559; The Failed Solo Suicide Bombing and Bahrin Naim's Network, สถาบันการวิเคราะห์นโยบายความขัดแย้ง Institute for Policy Analysis of Conflict, Report No. 30, 29 กรกฎาคม 2559

³ Crisis Group interviews, นายวีระ อุไรรัตน์ รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กรุงเทพฯ 1 มีนาคม 2560; นักวิเคราะห์ไทย, กรุงเทพฯ มีนาคม 2560; ฝ่ายข้อมูลกลุ่มบีอาร์เอ็น, มิถุนายน 2559, กุมภาพันธ์ 2560

ความแตกต่างระหว่าง “ญิฮาด” กับ “ลัทธิญิฮาด” เป็นหัวใจสำคัญของรายงานนี้⁴ กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูสร้างกรอบการต่อสู้กับรัฐไทยของตนเองเป็นเวลานานโดยเรียกว่าเป็นญิฮาด แม้ว่าเป้าหมายที่แท้จริงของพวกเขาเป็นเรื่องของชาตินิยมมากกว่าแนวคิดของคนกลุ่มนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นญิฮาดแนวภูษาคีหรือ อย่างเช่น “เน้นการรักชาติ” การต่อสู้กับกลุ่มนอกรีตที่ไม่ใช่มุสลิมเพื่อให้ได้มาซึ่งดินแดนของตน⁵

แต่ในทางตรงข้าม “ญิฮาดิสต์” เป็นคำที่ถูกใช้เรียกขบวนการต่าง ๆ อย่างเช่น กลุ่มอัลกออิดะห์ กลุ่มไอซิส และพันธมิตร⁶ ญิฮาดิสต์ส่วนใหญ่มีความเชื่อในลัทธิสาลาฟี-ญิฮาด ซึ่งเป็นแนวคิดที่ปฏิเสธรัฐชาติ โดยถือเป็นการละเมิดต่ออำนาจอธิปไตยที่เป็นของพระเจ้า พวกเขามองว่าผู้ปกครองในรัฐต่าง ๆ ในโลกมุสลิมล้วนเป็นพวกนอกรีต และมุ่งใช้การปฏิวัติด้วยความรุนแรง เพื่อสถาปนารัฐอิสลามที่บริสุทธิ์ในรูปแบบของระบบเคาะลีฟะฮ์⁷ กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูโดยทั่วไปไม่ใช่พวกสาลาฟี หากเป็นพวกที่ยึดมั่นกับรูปแบบตามแนวจารีตของอิสลามสุหนี่ของนิกายชาฟีอี (Shafii) ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁸ ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมักไม่ใช้คำว่า

⁴ Mark Sedgwick, “Jihadism, Narrow and Wide: The Dangers of Loose Use of an Important Term”, Perspectives on Terrorism, vol. 9, no. 2 (เมษายน 2558), น. 34-41

⁵ Crisis Group รายงานภูมิภาคตะวันออกกลาง แอฟริกาเหนือ/Report N°37, Understanding Islamism, 2 มีนาคม 2548, น. 14-15; Thomas Hegghammer, “Jihadi-Salafis or Revolutionaries? On Religion and Politics in the Study of Militant Islamism” ใน Roel Meijer (ed.), Global Salafism: Islam’s New Religious Movement (นิวยอร์ก, 2552), น. 258

⁶ รากศัพท์ในภาษาอาหรับของคำว่า “ญิฮาด” หมายถึงความเพียรเพื่อรับใช้พระเจ้า ชาวมุสลิมจำนวนมากได้นำคำนี้มาใช้อธิบายความรุนแรงทางการเมือง ในลักษณะที่ไม่แม่นยำและเป็นการใช้แบบตื้นเขิน เป็นการลดทอนแนวคิดทางศาสนาที่ซับซ้อนเพื่อใช้ในการทำสงคราม โดยใช้ในความหมายที่บ่งบอกถึงความรุนแรง ทั้งยังครอบคลุมถึงการก่อความไม่สงบและสงครามแบบกองโจร รวมทั้งการก่อการร้าย สำหรับชาวมุสลิมส่วนใหญ่ “ญิฮาดิสต์” ในปัจจุบันเป็นกลุ่มที่บิดเบือนคำสอนของศาสนาอิสลาม แต่ก็ยากที่จะหลีกเลี่ยงที่จะใช้คำนี้ กลุ่มต่าง ๆ อย่างเช่น กลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มไอซิสต่างถือว่าตนเองเป็น “ญิฮาดิสต์” แต่อุดมการณ์ “ญิฮาดิสต์” ที่เกิดขึ้นมาใหม่ไม่เพียงสะท้อนแนวคิดแบบเดิม หากสะท้อนถึงอุดมการณ์ที่ได้รับอิทธิพลจากจารีตอื่น ๆ และมักแสดงให้เห็นความไม่พอใจต่อความคับแคบในคำสอนของสาลาฟี ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อยุทธวิธีในการต่อสู้ แม้จะมีความแตกต่างที่สำคัญดังกล่าว แต่กลุ่ม “ญิฮาดิสต์” ก็มีคำสอนที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือเป็นการต่อสู้เพื่อทำให้เกิดศาสนาอิสลามที่บริสุทธิ์ในสังคม เป็นการให้ความรุนแรงต่อผู้ปกครองซึ่งมีนโยบายที่พวกเขาเห็นว่าขัดแย้งกับแนวคิดของอิสลามตามความเข้าใจของพวกเขา และเชื่อมั่นในหน้าที่ที่จะต้องให้ความรุนแรงแม้กับผู้ปกครองที่เป็นมุสลิมซึ่งเพิกเฉยต่อคำสอนทางศาสนาเหล่านี้ การใช้คำว่า “ญิฮาดิสต์” ในรายงานนี้ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับคำอธิบายเช่นนี้ หรือเป็นการขัดขวางความพยายามที่จะให้มีคำอธิบายแบบอื่น และใช้คำว่า “ลัทธิก่อการร้าย” เฉพาะกับความพยายามของกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐซึ่งใช้ความรุนแรงหรือการข่มขู่ ต่อพลเรือนเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองของตน โปรดดู Crisis Group Special Report N°1, Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State, 14 มีนาคม 2559

⁷ Shiraz Maher, Salafi-Jihadism: The History of an Idea (ลอนดอน, 2559), น. 11; Joas Wagemakers, “Revisiting Wiktorowicz: Categorising and Defining the Branches of Salafism” in Francesco Cavatorta และ Fabio Meron (eds.), Salafism After the Arab Awakening (ลอนดอน, 2560), น. 18

⁸ ลัทธิสาลาฟีเป็นขบวนการปฏิรูปสมัยใหม่ ก่อตั้งขึ้นในตะวันออกกลางช่วงปลายศตวรรษที่ 19 “บรรพชนที่ดีงาม” โดยอ้างความกักตุน ในอาระเบีย 7 โดยเฉพาะศาสดามุฮัมมัดและกาลีบสื่อแรกของชุมชนมุสลิมในยุคแรกเมื่อศตวรรษที่ ซึ่งถือว่าเป็นผู้กำหนดหลักการของศาสนาอิสลามขั้นพื้นฐานที่บริสุทธิ์ นับแต่ศตวรรษ เป็นต้นมา 1970

“ญิฮาดิสต์” กับกลุ่มต่าง ๆ อย่างเช่น กลุ่มไอซิสหรือกลุ่มอัลกออิดะห์ แต่มักเรียกกลุ่มเหล่านี้ว่า “กลุ่มที่มีความคิดสุดโต่ง” “ผู้ก่อการร้าย”(ekstremis หรือ pelampau) หรือเรียกชื่อเฉพาะ อย่าง กลุ่มญิฮาด กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งที่เรียกตัวเองว่า ญูแว (juwae) หรือนักรบ ซึ่งเป็นคำที่มีนัยที่สะท้อนแนวคิดของญิฮาด⁹

ในบางกรณี

กลุ่มไอซิสและกลุ่มอัลกออิดะห์ประสบความสำเร็จในการสร้างความเชื่อมโยงกับกลุ่มติดอาวุธแนว
วรักชาติที่มีเป้าหมายเป็นของตนเอง

และได้ใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งเช่นนั้นเพื่อตอบสนองเป้าหมายของตนเอง

แม้แต่การดำเนินงานในรัฐชายขอบของรัฐที่มีอำนาจปกครองเข้มแข็ง¹⁰

รายงานนี้เป็นการพิจารณาปัจจัยต่าง

ที่ช่วยบรรเทาผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย

และประเมินความเสี่ยงที่ลัทธิญิฮาดจะถือกำเนิดขึ้นที่นี่¹¹

โดยไม่ครอบคลุมกรณีของชาวมุสลิมในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย¹²

รูปแบบที่หลากหลายของลัทธิญิฮาดทำให้เกิดความยุ่งยากในการประเมินความเสี่ยง
ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มไอซิสปรากฏทั้งในรูปของการก่อความไม่สงบ

ดินแดนกึ่งรัฐที่มีการปกครองพื้นที่อย่างกว้างขวาง

กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งที่ปฏิบัติการก่อการร้ายแบบลับ กลุ่มแนวร่วมที่อยู่ห่างไกล

และแนวคิดที่ถูกใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจและความชอบธรรมให้กับการก่อการร้าย¹³

กลุ่มไอซิสได้ยึดดินแดนในอิรักและซีเรีย และดินแดนในโลกมุสลิมอื่น ๆ ในสัดส่วนที่น้อยกว่า

ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการฉวยโอกาสเนื่องจากสงครามและความวุ่นวายในประเทศนั้น ๆ

แต่ความสำเร็จของกลุ่มในแง่การดึงดูดใจและสร้างแรงบันดาลใจให้กับมวลสมาชิกในยุโรปและพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งไม่ได้อยู่ใต้ระบบปกครองที่อ่อนแอหรือสับสน

มีการเชื่อมโยงลัทธิซาลาฟีย่างใกล้ชิดกับกลุ่มเพียวริแทนและกลุ่มที่มีความคิด Crisis Group รายงาน, Under-
standing Islamism, อ้างแล้ว, น.10-11. ชาฟีอี (Shafii) เป็นหนึ่งในสี่นิกายของกฎหมายอิสลาม
เมื่อถามว่าชาฟีอีกับฮันบาลี (Hanbali) มีความแตกต่างกันอย่างไร ครูสอนศาสนาคนหนึ่งบอกว่า (“มันเหมือนทีมฟุตบอล เราเชียร์ทีมของเรา แม้ว่าจะเป็นการแข่งขันครั้งเดียวกัน แต่เราก็ไม่เปลี่ยนไปเชียร์ทีมอื่น”
Crisis Group สัมภาษณ์, อินทาม, ปัตตานี, มีนาคม 2560

⁹ Crisis Group แลกเปลี่ยนทางจดหมาย, Hara Shintaro, นักวิเคราะห์อิสระ, กันยายน 2560

¹⁰ Crisis Group รายงาน, *Exploiting Disorder*, อ้างแล้ว, น.28

¹¹ ความขัดแย้งส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่จังหวัด นราธิวาส, ปัตตานี, และยะลา, และสี่อำเภอทางตะวันออกของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ นาทวี สะบ้าย้อย และเทพา
รายงานได้กล่าวถึงพื้นที่นี้โดยใช้ชื่อต่าง ๆ กัน รวมทั้ง “จังหวัดชายแดนใต้”, “deep south”, “ปาตานี” และ
“พื้นที่ความขัดแย้ง”. ปาตานี (Patani) ซึ่งสะกดด้วยตัวอักษร “t” ตัวเดียวแบบในภาษามลายู
ที่มักใช้เรียกพื้นที่ซึ่งในอดีตประกอบด้วยรัฐสุลต่านปาตานี ส่วนคำว่าปัตตานี (Pattani) ซึ่งมีตัวอักษร “t”
สองตัวเป็นการสะกดคำตามภาษาไทย ประชากรในพื้นที่ความขัดแย้งมีอยู่ประมาณสองล้านคน โดย 84%
เป็นชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู ที่เหลือเป็นกลุ่มชาวพุทธไทยหรือไทยเชื้อสายจีน
สถิติประชากรได้มาจากคณะพหุศัญเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรุงเทพฯ กรกฎาคม 2560, น.31

¹² การคาดการณ์จำนวนประชากรมุสลิมในประเทศไทยแตกต่างกันมาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ
รายงานว่ามีประชากรมุสลิม 4.3% จากจำนวนประชากรทั้งหมด 67.2 ล้านคนในปี 2558

แต่จากข้อมูลอย่างเป็นทางการก่อนหน้านี้ (c2005) รายงานว่ามีประชากรมุสลิม 12% ของจำนวนประชากร
62.5 ล้านคน Pew Research Forum รายงานว่ามีประชากรมุสลิม 5.8% ของจำนวนประชากรทั้งหมดในปี 2552
รายงานสัดส่วนประชากร รายงานการเปลี่ยนแปลงประชากรระหว่างปี 2558- สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2559
(กรุงเทพฯ 2559); เว็บไซต์ของสถานเอกอัครราชทูตไทยกรุงริยาด “มุสลิมในประเทศไทย”, www.thaiembassy.org/riyadh/th/organize/29025-Muslim-in-Thailand.html Pew Research Center, *Mapping the Global Muslim Population*, ตุลาคม 2552, น.29

¹³ กลุ่มอัลกออิดะห์ก็มีความแตกต่างหลากหลายเช่นกัน Crisis Group รายงาน, *Exploiting Disorder*, อ้างแล้ว

ล้วนเป็นผลมาจากเหตุปัจจัยที่แตกต่างกันไปและสอดคล้องกับแต่ละพื้นที่¹⁴
“การเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่ง” เป็นแนวคิดที่มีปัญหา
แต่ในที่นี้หมายถึงการเปลี่ยนให้บุคคลหรือกลุ่มเข้าร่วมกับลัทธิญิฮาด¹⁵
รายงานนี้มุ่งตรวจสอบความเสี่ยงที่กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งเหล่านี้
จะเข้าไปสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์กรญิฮาดิสต์ข้ามชาติ
รวมทั้งโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่ง

เนื่องจากลัทธิญิฮาดไม่ปรากฏตัวอย่างชัดเจนในปัจจุบันในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย
รายงานนี้จึงยังไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน
หากอาศัยการสัมภาษณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนใต้ของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน
ตั้งแต่ช่วงกลางปี โดยเป็นการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มบีอาร์เอ็น 2559 และกลุ่มสุดโต่งอื่น ๆ
ผู้นำศาสนาอิสลาม นักวิชาการ และนักวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ
นักศึกษา และผู้ที่เพิ่งจบการศึกษา รวมทั้งผู้หญิงมุสลิมเชื้อสายมลายูหลายคน
การสัมภาษณ์เหล่านี้สะท้อนมุมมองด้านศาสนา การเมือง
และสังคมที่แตกต่างกันในจังหวัดชายแดนใต้
เรายังได้สัมภาษณ์นักการทูตและนักวิเคราะห์คนอื่น ๆ ที่กรุงเทพฯ ด้วย

¹⁴ Crisis Group รายงาน, *Exploiting Disorder*, อ้างแล้ว

¹⁵ “การเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่ง” (Radicalisation) เป็นคำที่ถูกใช้ในตะวันตกตั้งแต่ช่วงที่มีสงครามในอิรักในปี
โดยใช้กับกลุ่มชาวมุสลิมในรุ่นที่สองหรือสาม ซึ่งอพยพไปอยู่ในยุโรปและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย 2546
โดยทั่วไปถือว่าการเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่ง มีความเชื่อมโยงกับอุดมการณ์ทางศาสนาเป็นสำคัญ
และมุ่งเน้นที่บุคคล โดยเป็นการมองข้ามบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ และการเมือง
การศึกษาการเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่งมักมีปัญหามาจากความบกพร่องของวิธีวิทยา
โดยเป็นการศึกษาตัวบุคคลที่ได้เปลี่ยนเป็นผู้ก่อการร้าย
ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือและการเหมารวมของผลการศึกษา Alex Schmid, *Radicalisation, De-
radicalisation, Counter-radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review*, The Hague,
ICCT, มีนาคม 2556, น. 19, 25; Mark Sedgwick, “The Concept of Radicalization as a Source of Confu-
sion”, *Terrorism and Political Violence*, vol. 22, no. 4 (2553), น. 480- 481; Arun Kaundani, *A Decade
Lost: Rethinking Radicalisation and Extremism*, Claystone (2558), น. 11, 14-15; Tinka Veldhuis และ
Jørgen Staun, *Islamist Radicalisation: A Root Cause Model* (The Hague, 2552), น. 17-20

II. ความรุนแรงของลัทธิญิฮาดในภาคใต้ของไทย

ก. การก่อความไม่สงบที่มีอัตลักษณ์แบบท้องถิ่น

การก่อความไม่สงบในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย

ส่วนใหญ่เป็นผลงานของขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี (หรือกลุ่มบีอาร์เอ็น) เป็นแนวร่วมสุดโต่งที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี เพื่อประกาศเอกราชให้กับปาตานี ในช่วงทศวรรษ 2503

กลุ่มบีอาร์เอ็นได้แบ 1980 ึ่งแยกเป็นฝักฝ่ายและเกิดความอ่อนแอ

และเริ่มรวมตัวกันได้ใหม่ในช่วงทศวรรษ 1990

มีการสร้างเครือข่ายแบบลับตลอดทั่วจังหวัดชายแดนใต้

ก่อนจะเริ่มปฏิบัติการโจมตีระลอกใหม่ในช่วงต้นทศวรรษ 2000

ถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งใหม่ที่เกิดการปะทุขึ้นของการก่อความไม่สงบในรอบหลายทศวรรษ

กลุ่มบีอาร์เอ็นมีอำนาจปกครองเหนือกรบมุสลิมเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่ที่ก่อความไม่สงบในประเทศไทย

การปะทุขึ้นมรของความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ช่วงปลายปี 2544

เกิดขึ้นพร้อมการถือกำเนิดขึ้นของสิ่งที่เรียกว่าสงครามปราบปรามการก่อการร้ายระดับโลก

ทำให้เกิดข้อกังวลต่อบรรดานักวิเคราะห์การก่อการร้ายว่า

ภูมิภาคนี้อาจกลายเป็นสนามรบแห่งใหม่ของกลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มที่เชื่อมโยงกับกลุ่มญะมาอะห์ อิสลามียะห์ (JI) ของอินโดนีเซีย¹⁶ มีการเปิดเผยในเวลาต่อมาว่า

การวางแผนระเบิดในบาห์ลีในปี เกิดขึ้นในประเทศไทย และต่อมามีการจ 2544 ับกุนายริดวน อิสมุดดิน (Riduan Isamuddin) หรือฮัมบาลี (Hambali (

ซึ่งเป็นสมาชิกผู้ปฏิบัติการของกลุ่มญะมาอะห์ อิสลามียะห์ได้ที่จังหวัดอยุธยา เมื่อเดือนสิงหาคม ซึ่งยังขับเน้นให้เห็นบทบาทของประเทศไทยในฐานะเป็นแหล่งลี้ภัยโดยไม่ตั้งใจ 2546

ให้กับผู้ก่อการร้ายจากต่างชาติ

ทำให้มีการคาดเดาถึงความเป็นไปได้ที่อาจมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง

ระหว่างกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูกับกลุ่มญิฮาดสากล¹⁷ แต่ในความเป็นจริง กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมีความหวาดระแวงผู้ก่อการที่มาจากต่างชาติ

พวกเขาปฏิเสธแนวคิดของกลุ่มเจไอ รวมทั้งข้อเสนอให้โจมตีแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย¹⁸

สมาชิกอาวุโสกลุ่มบีอาร์เอ็นเล่าว่า

¹⁶ โปรดดู Crisis Group Asia Reports N°63, Jemaah Islamiyah in South-East Asia: Damaged but Still Dangerous, 26 สิงหาคม 2546, และ N°43, Indonesia Backgrounder: How the Jemaah Islamiyah Terrorist Network Operates, 11 ธันวาคม 2545

¹⁷ เหตุการณ์เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2555 ที่หาดคูต้า บาห์ลี เป็นผลงานของสมาชิกกลุ่มญะมาอะห์อิสลามียะห์, ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต คน สมาชิกกลุ่มเจไอหลายคนเดินทางผ่านประเทศไทย 209 คนและได้รับบาดเจ็บ 202) มุห์คลาส, รวมทั้งฮัมบาลีMuhklas(, อัซฮารี ฮูซิน (Azahari Husin (และนูร์ดิน มุฮัมหมัด ท็อป)Noordin Mohammad Top "อับดุล ฟาตาร์" โดยการติดต่อกับ ((Abdul Fatah (ซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในนราธิวาส ฟาตาร์ปฏิเสธที่จะเข้าร่วมในปฏิบัติการของกลุ่มเจไอ และไม่มี ความเชื่อมโยงอย่างชัดเจนกับการก่อความไม่สงบ

ฮัมบาลีไม่สามารถโน้มน้าวให้ชาวมุสลิมในท้องถิ่นปฏิบัติการโจมตีในประเทศไทยได้ เขาบอกว่า "พวกเขาไม่เห็นด้วยกับเป้าหมายการโจมตีเหล่านี้" Crisis Group รายงาน, *Insurgency, Not Jihad*, อ้างแล้ว, น. 37-38 และ *Thailand's Emergency Decree* อ้างแล้ว, น. 21, เชิงอรรถ 170

¹⁸ Crisis Group รายงาน, *Insurgency, Not Jihad*, อ้างแล้ว, น. 37-38; Joseph Chinyong Liow และ Don Pathan, *Confronting Ghosts: Thailand's Shapeless Southern Insurgency*, Lowy Institute Paper 30, 2010, น. 71-72

เคยมีสมาชิกกลุ่มเจไอสามคนมาติดต่อบริเวณที่เขาเดินทางไปอินโดนีเซียเมื่อปี 2549 เขาได้ปฏิเสธคำขอของคนเหล่านั้นที่จะเดินทางไปปาตานี และปฏิเสธคำเชิญให้พบกับแกนนำกลุ่มเจไอคือ อาบู บาการ์ บาเชียร์ (Abu Bakar Bashir) แนวทางการต่อสู้ของพวกเขาต่างจากพวกเขา “เขาบอกว่า”¹⁹

ขบวนการหัวรุนแรงมุสลิมเชื้อสายมลายูมีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับกลุ่มญิฮาด เนื่องจากมีแนวคิดชาตินิยมมลายูที่มุ่งต่อต้านลัทธิอาณานิคมของไทย - และต่อสู้เพื่อสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง โดยมีกรสร้างวาทกรรมแบบสุดโต่งที่มุ่งเรียกร้องการปกครองตนเองหรือการเป็นเอกราช เป็นเป้าหมายที่ชัดเจนที่ต้องพึ่งพาความเสี่ยงและความเสียสละ รัฐบาลไทยได้เลิกใช้นโยบายการกล่อมเกลามาเข้ากับสังคมไทยตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 1980 แต่กลุ่มบีอาร์เอ็นก็ยังคงใช้ประโยชน์จากความไม่พึงพอใจที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเน้นย้ำอัตลักษณ์ไทยของรัฐ การควบคุมทางการเมืองจากส่วนกลาง และความรู้สึกรักความเป็นพลเมืองชั้นสองของบรรดาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู เราคงไม่อาจประเมินความสนับสนุนโดยทั่วไปได้ แต่การที่ผู้ก่อความไม่สงบสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องกว่า ปี 13 ท่ามกลางมาตรการตอบโต้ต่าง ๆ นับเป็นเรื่องที่น่าสนใจ²⁰

หลังการรัฐประหารเมื่อเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นเหตุให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีอำนาจปกครองประเทศ) รัฐบาลทหารสัญญาว่าจะคืนหน้าผูดุคัยกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่มีแนวคิดสุดโต่งต่อไป ตามขั้นตอนการเจรจาตั้งแต่รัฐบาลชุดที่ผ่านมาซึ่งเริ่มต้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ กลุ่ม 2556Majlis Syura Patani (สภาที่ปรึกษาปาตานี, กลุ่มมาราปาตานี) ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2558 เพื่อเจรจากับรัฐบาลไทยประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งห้ากลุ่ม²¹ กลุ่มบีอาร์เอ็นไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพูดคุยสันติภาพครั้งนี้ แม้ว่าสมาชิกของกลุ่มจะดำรงตำแหน่งระดับสูงสามตำแหน่งในกลุ่มมาราปาตานี กลุ่มบีอาร์เอ็นระบุว่าสมาชิกของตนที่เข้าร่วมกับกลุ่มมาราปาตานี เป็นการเข้าร่วมส่วนตัว ไม่ได้เป็นการเข้าร่วมในนามขององค์กร การพูดคุยยังคงเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ โดยทางรัฐบาลไทยยังไม่ให้ความเห็นชอบต่อการรอบอ้าของของการพูดคุยครั้งนี้ ทั้งยังไม่มีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน รัฐบาลไทยให้ความสำคัญอย่างมากกับอธิปไตยของประเทศ และไม่ยอมรับข้อเสนอใด ๆ ที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปกครอง ในทางตรงข้าม

¹⁹ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกอาวุโสบีอาร์เอ็น, กุมภาพันธ์ 2560

²⁰ Crisis Group Briefing, *No Traction*, อ้างแล้ว, น. 3

²¹ กลุ่มมาราปาตานีเป็นการรวมตัวของห้ากลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มบีอาร์เอ็น, ขบวนการแนวร่วมอิสลามเพื่อปลดปล่อยปาตานี (BIPP), กลุ่มย่อยสองกลุ่มขององค์กรปลดปล่อยสหปาตานี (ขบวนการพูโล) – ขบวนการพูโล-MKP (Majlis Kepimpinan Pertubuhan, Party Leadership Council) ซึ่งมีกัสตูรี มาโคทา (Kasturi Makhota) เป็นแกนนำ, และขบวนการพูโล-DSPP (Dewan Syura Pimpinan Pertubuhan, Consultative Council Leadership Party) ซึ่งมีนูร์ อับดุลเราะห์มาน (Noor Abdurahman) เป็นแกนนำ (จนกระทั่งเสียชีวิตไปเมื่อปลายเดือนตุลาคม) และเกรกาน มุจาฮิดีน 2560Gerakan Mujahidin (อิสลามปาตานี (Patani Islamic Mujahidin Movement, GMIP). กลุ่มย่อยที่สามซึ่งแยกออกมาจากขบวนการพูโล ได้แก่ ขบวนการพูโล-4P (Pertubuhan Persatuan Pembebasan Patani, องค์กรปลดปล่อยสหปาตานี) โดยมีซามซูดิน ซ่าน (Samsudin Khan) เป็นแกนนำ (กลุ่มนี้ไม่ได้ลงนามในสัญญาก่อตั้งองค์กรและถอนตัวจากกลุ่มมาราปาตานี เมื่อเดือนมิถุนายน 2558

กลุ่มมาราปาตานีถือว่าการประกาศเอกราชเป็นเป้าหมายสูงสุด
แม้ว่าการประกาศเอกราชต้องได้มาจากการเจรจา²²

ข. กลุ่มไอซิสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จนถึงปัจจุบัน รูปแบบที่เกิดขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
มักเป็นลักษณะที่มีกลุ่มแนวคิดสุดโต่งและเครือข่ายสุดโต่งที่พยายามประกาศตนว่าเป็นส่วนหนึ่ง
กับกลุ่มไอซิส²³ กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งหลายกลุ่มในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์
ต่างประกาศความภักดีต่อกลุ่มไอซิสและอาบู บาเกียร์ อัล-แบกดาดี-Abu Bakr al-Baghdadi ผู้นำไอซิสนับแต่ปี 2557 (²⁴ บรรดาญิฮาดิสต์ในพื้นที่ได้พยายาม “ปรับแต่งรูปแบบ”
ของกลุ่มไอซิส เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาในท้องถิ่น²⁵
ในทั้งสองประเทศนี้และมาเลเซียต่างมีหน่วยงานและเครือข่ายที่จัดตั้งมาเป็นเวลานานแล้ว
และทำหน้าที่สร้างแรงจูงใจ คัดเลือกบุคคล
และสนับสนุนทุนให้กับกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งที่จะเข้าร่วมกับกลุ่มไอซิสในตะวันออกกลาง
และปฏิบัติการโจมตีประเทศของตน
ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเข้าร่วมกับกลุ่มไอซิสในซีเรียและอิรัก ได้ให้การสนับสนุน
ส่วนใหญ่ในรูปของการเผยแพร่คำสอนหรือการให้ทุนในบางกรณี
ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนสมาชิกและผู้ที่มีความเห็นสอดคล้องกับกลุ่มไอซิสในภูมิภาค²⁶

กลุ่มไอซิสยังไม่ให้การยอมรับพื้นที่ส่วนใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ในเดือนมกราคม 2559
กลุ่มไอซิสได้แต่งตั้งอิสนิลอน ฮาปิลอน แกนนำของกลุ่มอาบู ซายยาฟ ซึ่งเป็นกลุ่มที่แยกออกมา
ให้มีตำแหน่งเอมิเยร์ (ผู้บัญชาการ) และกระตุ้นกลุ่มอื่น ๆ ที่ประกาศความภักดีกับกลุ่มไอซิส
ให้เชื่อฟังเขา²⁷ ในเดือนมิถุนายน 2559 ในวิดีโอของกลุ่มไอซิสมีภาพชาวอินโดนีเซีย
มาเลเซียและฟิลิปปินส์ ซึ่งเรียกร้องให้ผู้สนับสนุนปฏิบัติการโจมตีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

²² Crisis Group สัมภาษณ์, ฝ่ายข้อมูล กลุ่มบีอาร์เอ็น, มิถุนายน 2559, กุมภาพันธ์ 2560 Crisis Group Briefing, *No Traction*, อ้างแล้ว, น. 5-6

²³ Joseph Chinyong Liow, “ISIS in the Pacific: Assessing Terrorism in Southeast Asia and the Threat to the Homeland”, คำให้การต่อสภาผู้แทนราษฎร สหรัฐฯ 27 เมษายน 2559; *ISIS in Ambon: Fallout from Communal Conflict*, Institute for Policy Analysis of Conflict, Report No. 28, 13 พฤษภาคม 2559; Fealy และ Funston, อ้างแล้ว, น. 12, 16, 20

²⁴ มีกลุ่มต่าง ๆ อย่างน้อยสี่กลุ่มในมินดาเนา ที่ประกาศความภักดีต่อกลุ่มไอซิส ได้แก่ กลุ่มอาบูซายยาฟ (Abu Sayyaf) ที่มีอิสนิลอน ฮาปิลอน (Isnilon Hapilon) เป็นแกนนำ กลุ่ม Dawlah Islamiyah Ranao, หรือที่เรียกว่ากลุ่มมาอูเต (Maute) ที่มีพี่น้องอับดุลเลาะห์และโอมาร์ มาอูเต เป็นแกนนำ (กลุ่มย่อยที่แยกออกมาจาก Bangsamoro Islamic Freedom Fighters และ Ansarul Khalifa Philippines (Supporters of the Caliphate in the Philippines) ในอินโดนีเซียมีการจัดพิธีแสดงความภักดีและสาบานตนหลายครั้งในหลายพื้นที่ของประเทศในเดือนกรกฎาคม 2557 Marawi, the “East Asia Wilayah” and Indonesia, Institute for Policy Analysis of Conflict, Report No. 38, 22 กรกฎาคม 2560, น. 2; *The Evolution of ISIS in Indonesia*, Institute for Policy Analysis of Conflict, Report No. 13, 24 กันยายน 2557

²⁵ Samuel, อ้างแล้ว, น. 116

²⁶ เชื่อว่า ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 1,000 คนได้เข้าร่วมกับกลุ่มไอซิสในตะวันออกกลาง ทั้งผู้หญิงและเด็ก โดยเกินกว่าครึ่งหนึ่งมาจากอินโดนีเซีย ตามมาด้วยมาเลเซีย ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ “The Islamic State Looks East: The Growing Threat in Southeast Asia”, CTC Sentinel, 22 กุมภาพันธ์ 2560; Zachary Abuza, “Jihadism back from the dead in Southeast Asia”, East Asia Forum 19 สิงหาคม 2560

²⁷ Marawi, the “East Asia Wilayah” and Indonesia, อ้างแล้ว, น. 2

และเข้าร่วมกับกลุ่มนักรบที่มินดาเนา²⁸ ในเดือนพฤศจิกายน อาบู บาเกียร์ แบกดาดี 2559
"ทหาร"ผู้นำกลุ่มไอซิสได้เรียกร้องต่อบรรดา
ให้เริ่มปฏิบัติการโจมตีนอกเหนือจากประเทศอิรักและซีเรีย
โดยได้ยกตัวอย่างการโจมตีในอินโดนีเซีย บังคลาเทศ และฟิลิปปินส์
โดยไม่ได้กล่าวถึงประเทศไทย
บรรดานักรบต่างชาติและผู้ที่ได้รับทุนสนับสนุนโดยตรงจากกลุ่มไอซิส
ต่างสนับสนุนการยึดครองเมืองมาราวิในมินดาเนาของกลุ่มสนับสนุนไอซิส
รวมทั้งให้สนับสนุนนายฮาบิลอน เมื่อเดือนพฤษภาคม 2560²⁹

หลังการล่มสลายของกลุ่มไอซิสในซีเรียและอิรัก
นักรบบางส่วนอาจพยายามเดินทางมาที่มินดาเนา³⁰
รัฐบาลในภูมิภาคต่างกังวลว่านักรบที่เดินทางกลับมานี้และมีประสบการณ์สู้รบ
รวมทั้งความเชี่ยวชาญด้านยุทธวิธี
อาจเข้าร่วมและทำให้กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งในพื้นที่มีอันตรายมากยิ่งขึ้น

ค. ความกลัวต่อกลุ่มไอซิสในประเทศไทย

นับแต่ปลายปี มีรายงานอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับภัยคุกคามของกลุ่มไอซิสต่อประเทศไทย 2558
และการดำเนินงานของพวกเขาในจังหวัดชายแดนใต้
รายงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีหลักฐานยืนยันหนักแน่น
เหตุที่สื่อรายงานถึงความหวาดกลัวต่อกลุ่มไอซิส
ดูเหมือนจะสะท้อนการทำหน้าที่ที่ขัดกันของเจ้าหน้าที่ไทย
เพราะในแง่หนึ่งทางการต้องการลดภัยคุกคามของการก่อการร้ายให้น้อยสุด
เพื่อประโยชน์ในการสร้างภาพลักษณ์ว่ามีความมั่นคง แต่ในอีกแง่หนึ่ง
การวางระเบิดในช่วงหลายปีที่ผ่านมา
เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่บางส่วนให้ข่าวเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคง
เว้นแต่กรณีที่เป็นการโจมตีของผู้ก่อการร้ายอย่างแท้จริง
และกรณีซึ่งทางการไม่ได้แจ้งเตือนล่วงหน้าว่าจะมีการโจมตีทำร้ายเช่นนั้น
ย่อมส่งผลด้านลบต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน³¹

ในวันที่ 21 มกราคม 2559 นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชา บอกกับผู้สื่อข่าวว่า
ทางการอยู่ระหว่างสอบสวนตามรายงานว่ามีชาวต่างชาติซึ่งเชื่อมโยงกับกลุ่มไอซิสสามคน
ได้เดินทางไปเยือนโรงเรียนสอนศาสนาในอำเภอสุไหงโกลิก จังหวัดนราธิวาส ช่วงปลายปี 2558
สื่อได้รายงานโดยอ้างอิงแหล่งข่าวซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ความมั่นคงที่ไม่เปิดเผยชื่อว่า

²⁸ Phuong Nguyen, "Recalibrating the Islamic State threat in Southeast Asia", Center for Strategic and International Studies, 7 กรกฎาคม 2559

²⁹ Marawi, the "East Asia Wilayah" and Indonesia, อ้างแล้ว, น. 8-9

³⁰ เจ้าหน้าที่ความมั่นคงระดับสูงของฟิลิปปินส์ยืนยันว่ามีนักรบต่างชาติอยู่ในมาราวิ เมื่อวันที่ มิถุนายน 1
มีรายงานว่าทหารได้สังหารนักรบต่างชาติแปดคน เป็นชาวอาหรับสองคน ชาวมาเลเซียสองคน
ชาวอินโดนีเซียสองคน ชาวเยเมนหนึ่งคน และชาวเซเชลส์หนึ่งคน เมื่อวันที่ มิถุนายน 23
คนในประเทศ รวมทั้งที่มาจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย 40 กองทัพฟิลิปปินส์รายงานว่ามีนักรบต่างชาติประมาณ
ชาวคูไดอะเบียและเยเมน "AFP chief: 40 foreign terrorists in PH; more may arrive in coming months",
CNN Philippines, 24 มิถุนายน 2560

³¹ เหตุวางระเบิดที่ศาลพระพรหม กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ คน 20 เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต 2558 สิงหาคม 17
คน 125 คนและได้รับบาดเจ็บ 14 เป็นชาวต่างชาติ
ผู้ต้องสงสัยชาวอุยกูร์สองคนได้เข้ารับการไต่สวนในศาลทหารกรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 11-12 สิงหาคม 2559
ได้เกิดเหตุวางระเบิดและวางเพลิงอย่างต่อเนื่อง ครั้งตามสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดของภาคใต้ตอนบน 17
คน 12 คน เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ 35 เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตสี่คนและได้รับบาดเจ็บ

บุคคลดังกล่าวซึ่งมีส่วนเชื่อมโยงกับกลุ่มไอซิสได้มาพบกับอิหม่าม บริจาคเงินให้ และขอให้มีการสอนนักเรียนเกี่ยวกับกลุ่มไอซิส เจ้าของโรงเรียนแจ้งกับเจ้าหน้าที่ทหารว่า ชาวอินโดนีเซียคนหนึ่งและชาวมาเลเซียอีกคนหนึ่ง ซึ่งได้มาที่โรงเรียนเมื่อเดือนธันวาคม 2558 เคยเป็นนักเรียนที่นี่ และไม่มี การพูดคุยเกี่ยวกับกลุ่มไอซิสแต่อย่างใด³² ประยุทธ์ และแม่ทัพภาค ซึ่งรับผิดชอบเขตจังหวัดภาคใต้ 4 ยังได้ตอบโต้ข่าวลือว่ามีการจับกุมผู้ต้องสงสัยกลุ่มไอซิสที่นราธิวาส³³ ผู้บัญชาการทหารในพื้นที่คนหนึ่งบอกว่า เจ้าหน้าที่ไม่ได้ตรวจพบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มไอซิสแต่อย่างใด³⁴

เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พลตำรวจเอก ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล 2559 รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ แจ้งกับผู้สื่อข่าวว่า คนไทยจำนวนมากรวมทั้งบางส่วนในจังหวัดชายแดนใต้ ได้เดินทางไปซีเรียและให้เงินสนับสนุนกลุ่มไอซิส และที่ผ่านมามีคนไทยกว่า 100,000 คนที่เข้าไปดูเว็บไซต์ซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มไอซิส เป็นการอ้างข้อมูลจากหน่วยตำรวจกลางออสเตรเลีย³⁵ เจ้าหน้าที่ต้องออกมาแก้ข่าวของศรีวราห์ทันที ในวันต่อมา รองนายกรัฐมนตรีบอกว่า ไม่มีหลักฐานว่าคนไทยให้เงินสนับสนุนกลุ่มไอซิส และโฆษกตำรวจบอกว่าจากการสอบสวนเบื้องต้นไม่พบความเชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตของไทยกับกลุ่มไอซิส ศรีวราห์อธิบายว่า มันเป็นข้อมูล (ของออสเตรเลีย) ไม่ใช่ของเรา³⁶ เจ้าหน้าที่ออสเตรเลียบอกว่า ข้อมูลในรายงานถูกตีความผิด ๆ³⁷

ช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2560 มีรายงานข่าวซึ่งอ้างว่าหนึ่งในเจ็ดคนซึ่งถูกจับกุมที่รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีพรมแดนติดกับจังหวัดนราธิวาส เป็นบุคคลสัญชาติไทยคนหนึ่งซึ่งต้องสงสัยว่าให้การสนับสนุนกลุ่มไอซิส บุคคลเหล่านี้ถูกกล่าวหาว่าประกอบระเบิดแสวงเครื่อง³⁸ ผู้บัญชาการทหารบกของไทยบอกว่า ความเชื่อมโยงกับกลุ่มไอซิสอาจมีในหลายระดับ “

³² “Report ties IS suspects to South”, Bangkok Post; “Govt on the lookout for Islamic State activists in the deep South”, The Nation; “แม่ทัพภาค รับผู้ต้องสงสัยโยงไอซิสเข้าราชฯ นายกฯ ไม่ปฏิเสธ 4 ศูนย์ข่าวอิศรา วันที่ ”อ้างเรื่องลับความมั่นคง 22 มกราคม 2559 ทั้งหมด

³³ กองทัพภาค จังหวัดในคาบสมุทรมหา 14 มีที่ตั้งที่จังหวัดนครศรีธรรมราช รับผิดชอบ 4 คัดของไทย กองทัพภาค 1, รับผิดชอบพื้นที่ภาคกลางเหนือ ตะวันออกและเหนือตามลำดับ 3 และ 2

³⁴ “Has IS established a foothold inจังหวัดชายแดนใต้?” สำนักข่าวอิศรา, 24 มกราคม 2559

³⁵ “พลตำรวจเอกศรีวราห์บอกว่า คนไทยหลายพันคนสนับสนุนกลุ่มไอซิส”, Thai PBS, 22 พฤศจิกายน 2559.

³⁶ “Thai links to IS denied, despite heavy Facebook, online activity”, The Nation, 24 พฤศจิกายน 2559; “Authorities play down fears of ISIS in Thailand”, Khaosod English, 24 พฤศจิกายน 2559.

³⁷ Crisis Group สัมภาษณ์ นักการทูต, กรุงเทพฯ มกราคม 2560 การประเมินจำนวนการเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มไอซิส ใช้วิธีการที่ดูจาก web scraping ซึ่งเป็นกระบวนการแยกข้อมูลที่สร้างขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่จากข้อมูลเหล่านี้ เราไม่สามารถจำแนกได้ว่าบุคคลเหล่านั้นตั้งใจเข้าถึงบางเว็บไซต์หรือไม่

³⁸ การจับกุมมีลักษณะคล้ายคลึงกับการจับกุมผู้ต้องสงสัยชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ซึ่งเป็นผู้ประกอบระเบิดที่เมือง Pasir Mas ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนธันวาคม 2552 โดยตำรวจมาเลเซียได้บุกเข้าไปในห้องเช่า เพื่อตั้งใจตรวจค้นหายาเสพติด แต่พวกเขากลับพบอุปกรณ์และวัตถุอันตรายจำนวนมากที่ใช้ประกอบระเบิดแสวงเครื่อง บุคคลสัญชาติไทยทั้งสามคนเป็นชาวมุสลิมจากนราธิวาสทั้งหมด พวกเขาถูกจับกุมและต่อมาถูกแจ้งข้อหาฆ่าคนตายโดยเจตนาและยักยอกทรัพย์ไว้ในครอบครอง และมีระเบิดไว้ในครอบครอง ศาลมาเลเซียได้ยกฟ้องผู้ต้องสงสัยทั้งสามคนเมื่อปี 2555 ากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ Anthony Davis, “Borderline Support: Malaysia and Indonesia aid Thai insurgency”, Jane’s Intelligence Review, กรกฎาคม 2553; Crisis Group รายงาน, The Evolving Conflict, อ้างแล้ว, น. 22, สิงหาคม 2555

โดยอาจเป็นแค่การรับความเห็นผ่านการโฆษณาชวนเชื่อทางโซเชียลมีเดีย”³⁹ ในทำนองเดียวกันจากการจำแนกความเชื่อมโยงกับกลุ่มไอซิสในเบื้องต้น ทำให้พบข้อผิดพลาดผู้ต้องสงสัยทั้งสามคนเป็นพลเมืองไทย และต้องสงสัยว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มบีอาร์เอ็น⁴⁰

ช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ทางกรมมาเลเซียรายงานว่าตำรวจหน่วยต่อต้านการก่อการร้ายได้จับกุมบุคคลหกคนซึ่งเชื่อว่ามี ความเชื่อมโยงกับกลุ่มไอซิส โดยจับกุมได้จากรัฐยะโฮร์ กลันตัน มะละกา ปะหัง และปีนัง ผู้ต้องสงสัยคนที่เจ็ดคือนายมูฮัมหมัด มุซัฟฟา อาเนฟี จูไนดี (Muhammad Muzaffa Arief Junaidi) ซึ่งมาจากรัฐกลันตัน (โดยมีรายงานว่าเขาได้หลบหนีเข้าประเทศไทยเมื่อวันที่ 22 มีนาคม ตำรวจมาเลเซียกล่าวว่านายจูไนดีเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการลักลอบนำเข้าอาวุธปืนขนาดเล็กจากภาคใต้ของไทย ซึ่งทำมาแล้วประมาณหนึ่งปีและเป็นการเตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติการโจมตีในมาเลเซีย ในวันที่ 3 พฤษภาคม นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ บอกกับผู้สื่อข่าวว่า “ไม่ต้องเล่นข่าวนี้มาก” เพราะอาจทำให้เกิดความหวาดกลัว⁴¹ ทางกรมไทยบอกว่าจากข้อมูลการเข้าเมืองพบว่านายจูไนดีออกจากประเทศไทยที่ด่านสุโขทัย นราธิวาส เมื่อวันที่ 21 เมษายน⁴² นายจูไนดีได้เข้ามาพบกับตำรวจมาเลเซียเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม⁴³ แม้ทพภาค บอกว่าไม่มีหลักฐานยืนยันตามคำกล่าวอ้างของมาเลเซียว่า 4 นายจูไนดีลักลอบนำอาวุธจากประเทศไทย⁴⁴

ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้เกิดความเชื่อว่ามีภัยคุกคามของกลุ่มไอซิสต่อประเทศไทย ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน มีการโพสต์วิดีโอโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มไอซิสสองชิ้น 2558 โดยมีการจัดทำซับไตเติลเป็นภาษาไทย การที่จัดทำซับไตเติลเป็นภาษาไทยแทนที่จะเป็นภาษามลายู แสดงว่าชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูอาจไม่เข้าใจกลุ่มเป้าหมายหลักของวิดีโอนี้ ในวันที่ 28 พฤศจิกายน มีการโพสต์วิดีโอความยาวสี่นาทีชื่อว่า จากหน่วยอัลฮายัต “ไม่มีหยุดพัก”) ซึ่งทำหน้าที่ด้านสื่อให้กับกลุ่มไอซิส โดยเป็นการโพสต์ในบัญชีทวิตเตอร์ของมินละห์ อิบราฮิม Mil-lah Ibrahim และมีซับไตเติลเป็นภาษาไทย (45) ทางกรมได้บล็อกวิดีโอชิ้นนี้ในวันต่อมา แต่ก็ยังสามารถดูได้ในหน้าเฟซบุ๊กภาษาไทยที่ชื่อ Pulse of the Islamic World ในวันที่ 30 พฤศจิกายน รวมทั้งยังมีการโพสต์วิดีโออีกชิ้นหนึ่งซึ่งมีซับไตเติลเป็นภาษาไทยในเว็บไซต์ “From Inside Halab”⁴⁶ ในเดือนเมษายน 2559 มีการโพสต์รูปในเฟซบุ๊ก Pulse of the Islamic World เป็นภาพของธงไอซิสสีดำ โดยฉากหลังเป็นแผนที่จังหวัดชายแดนใต้ของไทย

³⁹ “Thais said to be among suspected ISIS militants arrested in Malaysia”, *Khaosod English*, 7 กุมภาพันธ์ 2560; “มาเลเซียจับคนไทยพัน BRN รัฐยะโฮร์ขอตัวกลับ”, ไทยโพสต์ 8 กุมภาพันธ์ 2560

⁴⁰ แหล่งข่าวจากฝ่ายความมั่นคงของไทยระบุว่า การจับกุมซึ่งเกิดขึ้นที่รัฐกลันตัน ซึ่งถือว่าเป็นเขตหลบภัยของกลุ่มบีอาร์เอ็น รวมทั้งการเชื่อมโยงกับกลุ่มไอซิส

เป็นผลมาจากความขัดแย้งภายในของหน่วยตำรวจพิเศษของมาเลเซีย ซึ่งพยายามเบี่ยงเบนความสนใจของสื่อในประเทศ จากกรณีอุกฉวยคดียาเสพติด 1Malaysia Development Berhad ซึ่งนายกรัฐมนตรีนาจิบ ราซัค มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่กลางปี 2558 Crisis Group สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ, บัตตานี, เจ้าหน้าที่ทหาร, นราธิวาส, สัมภาษณ์ทั้งหมดในเดือนมีนาคม 2560

⁴¹ “Malaysian IS suspect ‘may have fled to far South’”, *Bangkok Post*, 3 พฤษภาคม 2560; “ISIS cell found smuggling weapons into Malaysia”, *The Straits Times*, 5 พฤษภาคม 2560

⁴² “Malaysian linked to IS left Thailand on April 21”, *Benar News*, 6 พฤษภาคม 2560

⁴³ “Busted: ISIS cell smuggling arms into Malaysia”, *The Straits Times*, 28 พฤษภาคม 2560

⁴⁴ “Thai officials deny Malaysian allegations of IS-linked arms smuggling”, *Benar News*, 30 พฤษภาคม 2560

⁴⁵ “ISIS spillover unlikely in Thailand, but can't be ignored, experts say” ประชาไท, 4 ธันวาคม 2558 เว็บไซต์ของมินละห์ อิบราฮิม ยังเผยแพร่ในนิตยสาร *Dabiq* ในภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ของกลุ่มไอซิส Fealy and Funston, อ้างแล้ว, น. 20

⁴⁶ “Islamic State supporters in Thailand launch online blitz”, *Benar News*, 2 ธันวาคม 2558

ไม่มีการระบุที่มาของภาพนี้ แต่เป็นเหตุให้มีการวิเคราะห์ว่า
กลุ่มไอซิสอาจฉวยโอกาสใช้ประโยชน์จากการก่อความไม่สงบ⁴⁷

ง. มุมมองจากรัฐบาลไทย

ข้อกังวลสำคัญของรัฐบาลไทยคือ

การปกป้องเศรษฐกิจจากความเสียหายของการก่อการร้ายสากล

ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งในทางอ้อมคิดเป็นสัดส่วนกว่า 20%
ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ⁴⁸ ซึ่งไม่ได้เพียงหมายถึงการป้องกันไม่ให้เกิดการโจมตี

หากยังต้องลดภาพการคุกคามและทำให้สื่อมวลชนหลีกเลี่ยงการพาดหัวข่าวเกี่ยวกับการก่อการร้าย⁴⁹ ประเทศไทยไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของพันธมิตรประเทศที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ
เพื่อต่อต้านกลุ่มไอซิส

ส่วนหนึ่งเป็นเพราะต้องการหลีกเลี่ยงไม่ให้ตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มไอซิส⁵⁰

ปัญหาเฉพาะหน้าสำหรับประเทศไทยคือ

ผู้ปฏิบัติการตามแนวอิสลามิสต์ได้ใช้ประเทศไทยเพื่อเป็นจุดพัก เป็นที่หลบภัย

และเป็นเส้นทางขนส่ง นโยบายการออกวีซ่าให้กับหลาย ๆ ประเทศเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว

และการเป็นแหล่งปลอมแปลงเอกสารเดินทางที่สำคัญ

ทำให้ไทยกลายเป็นประเทศเป้าหมายที่มีประโยชน์⁵¹

นักวิเคราะห์ตีความว่าประเทศไทยเล่นบทบาทในแง่การเป็นพื้นที่ที่กลุ่มผู้ปฏิบัติการที่ไม่ใช่รัฐสามารถแฝงตัว ทำธุรกิจของตนได้อย่างสะดวกสบาย

ซึ่งตอบสนองประโยชน์ด้านความมั่นคงของประเทศ

โดยมีความเชื่อว่ากลุ่มเหล่านี้คงไม่คิดที่จะทบทวนข้อขัดแย้งของตัวเองด้วยการเลือกประเทศไทยเป็นเป้าหมายการโจมตี⁵²

นักรบจากเอเชียและออสเตรเลียเดินทางไปและกลับจากซีเรียโดยผ่านประเทศไทย

หลายคนออกเดินทางโดยตรงจากกรุงเทพฯ ไปยังตุรกี ส่วนคนอื่น ๆ

เดินทางผ่านประเทศที่สามก่อน⁵³ มีรายงานว่ากลุ่มไอซิสให้รางวัลนักรบของตน

⁴⁷ “Whatever may be the case, the post has, for the first time, raised the real possibility of ISIL’s hijacking the Southern Thai Terrorism” Vikram Rajakumar, “Insurgency in Southern Thailand: What Does ISIL’s Black Flag of Pattani Portend?” RSIS Commentary No. 78, 7 เมษายน 2559. และโปรดดู Anthony Davis, “Media-driven panic fueling fears in Southeast Asia”, *Bangkok Post*, 2559 กันยายน 22

⁴⁸ การท่องเที่ยวมีส่วนในทางอ้อมช่วยเพิ่มจีดีพีของประเทศไทย รวมทั้ง ผลกระทบด้านการลงทุน การผลิต “ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึง” และการสร้างรายได้ 21.9% ในปี ผลกระทบทางอ้อมของการท่องเที่ยวต่อจีดีพีในปี 2560 อยู่ 2559 9.2% *Travel & Tourism Economic Impact 2017: Thailand, World Travel & Tourism Council*, มีนาคม 2560, น. 3

⁴⁹ Crisis Group สัมภาษณ์, เจ้าหน้าที่ความมั่นคงของไทย, กรุงเทพฯ เมษายน 2560

⁵⁰ Crisis Group สัมภาษณ์, เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย, กรุงเทพฯ มีนาคม 2560

⁵¹ Crisis Group สัมภาษณ์, นักการทูต, กรุงเทพฯ มีนาคม 2560; นายวีระ อุไรรัตน์ รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กรุงเทพฯ 1 มีนาคม 2560 “Probe into terror links in Thailand-based fake passport racket”, *The Straits Times*, 6 ตุลาคม 2559. U.S. Department of State, Country Reports on Terrorism 2016 - Thailand, 19 กรกฎาคม 2560

⁵² ในช่วงทศวรรษ) กลุ่มปลดแอกอาละห์ 1990 และ 1980 Gerakan Aceh Merdeka และกลุ่มพยัคฆ์ทักษิณ (Liberation Tigers of Tamil Eelam และกลุ่มอื่น ๆ ได้ใช้ประเทศไทยเป็น (ฐานที่มั่นในการจัดซื้ออาวุธ Anthony Davis and John Cole, “Thailand’s Terrorism nexus”, *Jane’s Terrorism and Security Monitor*, 29 มีนาคม 2555

⁵³ “Thailand watchful of Islamic State movements”, *Benar News*, 10 มิถุนายน 2558

โดยจัดทริปให้เดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจในประเทศไทย⁵⁴ ชาวอุยกูร์สี่คนซึ่งถูกจับที่เมืองโปไซอินโดนีเซีย ในปี เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชาตินิยมซึ่งเชื่อมโยงกับกลุ่มไอซิส 2557 และมีหนังสือเดินทางปลอมซึ่งจัดทำขึ้นในประเทศไทย⁵⁵ มีรายงานว่าผู้ปฏิบัติการที่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับกลุ่มไอซิสในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และตุรกีได้พยายามให้ความช่วยเหลือชาวอุยกูร์ที่หลบหนีออกมาจากสถานกักตัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเมื่อเดือนกันยายน 2559⁵⁶

กลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มไอซิสได้พยายามขวยโอกาสจากสภาพที่ทุกข์ยากของชาวโรฮิงญาซึ่งทำให้เกิดความโกรธเคืองอย่างมากในบรรดาชาวมุสลิมทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเรียกร้องให้มีการล้างแค้นต่อเมียนมา⁵⁷ เนื่องจากประเทศไทยมีบทบาทในเชิงเป็นเส้นทางเดินทางและเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ใกล้กับเมียนมา โอกาสที่จะเกิดการเคลื่อนไหวของกลุ่มญิฮาดิสต์ก็อาจเพิ่มขึ้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่ความมั่นคงเน้นว่า การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับลัทธิญิฮาดข้ามชาติ แต่พวกเขากังวลกับอิทธิพลของกลุ่มไอซิสในภูมิภาค และภัยคุกคามที่อาจมีต่อประเทศไทย⁵⁸ ที่ปรึกษาระดับสูงของรัฐบาลบอกว่า ดูเหมือนว่าภาคใต้จะมีภูมิคุ้มกันบางอย่างต่อความคิดที่สุดโต่ง ค“ำถามคือ สถานการณ์จะเป็นแบบนี้ไปอีกนานเพียงใด?”⁵⁹ เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทยให้ความใส่ใจเป็นพิเศษต่อนักศึกษาชาวไทยมุสลิมซึ่งอยู่ในต่างประเทศประมาณ 7,500 คน⁶⁰ สถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศมุสลิมต่างมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสมาคมของนักศึกษาชาวไทยมุสลิม ซึ่งทางการอ้างว่าเพื่อดูแลความเป็นอยู่ของนักศึกษา โดยมีโครงการเพื่อหางานทำให้เมื่อเดินทางกลับประเทศ⁶¹

⁵⁴ Crisis Group สัมภาษณ์, เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย, กุมภพันธ์; นักการทูต, เมษายน, สัมภาษณ์ทั้งสองครั้งในกรุงเทพฯ 2560

⁵⁵ “กระแสข่าว สำนักข่าวอิศรา “ใช้พาสปอร์ตปลอมจากไทย “อุยกูร์” ลามหลังอินโดฯ จับกุม ‘ไอเอส’, 18 กันยายน 2557

⁵⁶ 56 Marawi, the “East Asia Wilayah” and Indonesia, Institute for Policy Analysis of Conflict, Report No. 38, 22 กรกฎาคม 2560, น. 18-19

⁵⁷ “Al Qaeda warns Myanmar of ‘punishment’ over Rohingya”, Reuters, 13 กันยายน 2560; “Malaysians in Rakhine State to fight army: KL top cop”, Straits Times, 20 กันยายน 2560. โปรดดู Crisis Group Asia Report N°283, Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State, 15 ธันวาคม 2559 และแถลงการณ์ของ Crisis Group, “Myanmar Tips into New Crisis after Rakhine State Attacks”, สิงหาคม 2560 “The Rakhine State Danger to Myanmar’s Transition”, 2560 กันยายน 8

⁵⁸ Crisis Group สัมภาษณ์, นายพลทหาร, หาดใหญ่, มกราคม; เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูง, กรุงเทพฯ กุมภพันธ์; นายวีระ อุไรรัตน์ รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, กรุงเทพฯ 1 มีนาคม, สัมภาษณ์ทั้งหมดในปี 2560

⁵⁹ Crisis Group สัมภาษณ์, กรุงเทพฯ มกราคม 2560

⁶⁰ “Thai security agency dismisses allegation about Thai Muslim students abroad”, Bernama, 18 มิถุนายน 2559; “Egypt ranks the most favoured destination for Thai Muslim students”, สำนักข่าวอิศรา, 19 มิถุนายน 2558

⁶¹ Crisis Group สัมภาษณ์, นายวีระ อุไรรัตน์ รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 1 มีนาคม; เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย, เมษายน, สัมภาษณ์ทั้งสองครั้งที่กรุงเทพฯ 2560 โดยเฉพาะสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงโคโรเจดดาห์ และจาการ์ตา ,อิสลามาบัด ,อิสตันบูล , มีบทบาทอย่างมากในเรื่องนี้

การแข่งขันกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร ประกอบกับการแบ่งขั้วในกองกำลังของตำรวจเอง กลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานด้านข่าวกรองในช่วงสามปีภายใต้การปกครองของทหาร รัฐบาลทหารทุ่มทรัพยากรอย่างมากให้กับการจับตามองฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองในประเทศ ทั้ง ๆ ที่อาจใช้ทรัพยากรเหล่านั้นไปกับการต่อต้านการก่อการร้าย ถึงอย่างนั้น นักการทูตตะวันตกชี้ว่าประเทศไทยยังคงมีศักยภาพเป็นอย่างดีในการต่อต้านการก่อการร้าย กรณีที่ทางการรู้เห็นล่วงหน้าเกี่ยวกับภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทยยืนยันว่า จะได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในแง่การฝึกอบรมปฏิบัติการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติและการคัดกรองผู้เดินทางเข้าเมืองจากต่างประเทศ แต่รัฐบาลไทยก็ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีซึ่งทางสหรัฐฯ เสนอให้ โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการความมั่นคงทางอากาศและพรมแดน ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ทำอาภาศยานนานาชาติ สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลตำรวจสากลว่าด้วยผู้ก่อการร้ายต่างชาติและข้อมูลการสูญหายของเอกสารการเดินทาง⁶²

ประเทศไทยเป็นภาคีของอนุสัญญาระหว่างประเทศเก่าจาก ฉบับ 14 ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการก่อการร้าย และได้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 135)/2) เมื่อปี ให้สอดคล้องกับมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 2546 เพื่อให้สามารถตั้งข้อหาต่อความผิดเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมที่จะป 1373ปฏิบัติการได้ ประเทศไทยยังไม่ได้จัดทำร่างกฎหมายเป็นการเฉพาะ เกี่ยวกับฐานความผิดของนักรบก่อการร้ายจากต่างชาติ ทั้งในแง่การสนับสนุนเงินทุนหรือการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง หรือการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นส่วนหนึ่งของนักรบจากต่างชาติ อย่างน้อยน่าจะเป็นผลมาจากความกังวลต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการท่องเที่ยว⁶³

⁶² Crisis Group สัมภาษณ์, นักการทูต, เจ้าหน้าที่ความมั่นคงจากชาติตะวันตก นักวิเคราะห์ด้านความมั่นคง, เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย มีนาคม, เมษายน, มิถุนายน, กรกฎาคม, สัมภาษณ์ทั้งหมดที่กรุงเทพฯ 2560

⁶³ Crisis Group สัมภาษณ์, นักวิเคราะห์ด้านการก่อการร้าย, กุมภาพันธ์; นักการทูต, มีนาคม, สัมภาษณ์ทั้งสองครั้งที่กรุงเทพฯ 2560 Kitti Jayangakula, "A Critique on Thailand's Law on Terrorism as a Tool to Combat International Terrorist Activities", EAU Heritage Journal, vol. 4, no. 1 (มกราคม-เมษายน 2557), น. 6

III. ปัจจัยที่ช่วยลดอิทธิพลของญิฮาดิสต์

จนปัจจุบัน ไม่มีหลักฐานยืนยันว่ามีชาวไทยคนไหนเข้าร่วมกับกลุ่มไอซิส⁶⁴
ทั้งไม่มีหลักฐานว่ากลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งปาตานีมีหลายใด ๆ -
แสดงความสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับกลุ่มไอซิส กลุ่มอัลกออิดะห์
หรือเครือข่ายญิฮาดิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในทางตรงข้าม
แนวร่วมสุดโต่งเหล่านี้ต่างพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มเหล่านี้
หลายปัจจัยได้กลายเป็นอุปสรรคต่อการสร้างอิทธิพลของลัทธิญิฮาดข้ามชาติในสังคมมุสลิมเชื้อสาย
มลายู และแนวร่วมสุดโต่งของไทย

ก. เสรีภาพทางศาสนา

ผู้นำและนักวิชาการศาสนาอิสลามเชื่อว่า ในปัจจุบัน มีโอกาสน้อยมากที่อุดมการณ์สาละฟี-
ญิฮาดจะเติบโตในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรัฐคุ้มครองเสรีภาพทางศาสนา
และไม่เข้าไปแทรกแซงการปฏิบัติศาสนกิจของมุสลิม
แม้จะมีแรงสนับสนุนจากประชากรบางส่วนให้ประกาศพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
ส่งผลให้ความพยายามที่จะอ้างการกดขี่ทางศาสนาต่อชาวมุสลิม
กลายเป็นประเด็นที่ไม่ได้รับความนิยมมากนัก แม้ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ.2559
กำหนดให้พระมหากษัตริย์ต้องเป็นพุทธมามกะ
แต่ก็กำหนดให้มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองทุกศาสนาเช่นกัน⁶⁵ องค์การความร่วมมืออิสลาม (Organisation of Islamic Cooperation) ซึ่งประเทศไทยมีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ตั้งแต่ปี 2540 (ไม่เคยประเมินประเทศไทยในแง่การตอบโต้ต่อการก่อความไม่สงบ
ทั้งไม่ได้ประกาศว่าชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในประเทศได้ถูกคุกคามอย่างเป็นระบบเช่นกัน⁶⁶
กล่าวโดยสรุป
ไม่มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือว่ารัฐไทยพยายามปราบปรามการปฏิบัติแนวอิสลามในจังหวัดชายแดนใต้หรือพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ⁶⁷

ข. อิสลามในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย

เราอาจแบ่งแนวการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามของภาคที่มีประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อสายมลายูของไทยได้เป็นสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีแนวคิดสายจารีต กลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูป

⁶⁴ Crisis Group สัมภาษณ์, นายวีระ อุไรรัตน์ รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, กรุงเทพฯ 1 มีนาคม 2560; นักการทูตชาติตะวันตก, กรุงเทพฯ 17 สิงหาคม 2560 “หน่วยงานความมั่นคงเน้นว่า ไม่มีหลักฐานที่ยืนยันได้ว่าคนไทยได้เข้าร่วมกับกลุ่มไอซิส และปฏิเสธว่าไม่มีความเชื่อมโยงในแง่การปฏิบัติการระหว่างกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่เป็นมุสลิมเชื้อสายมลายูในภาคใต้ของไทยกับเครือข่ายผู้ก่อการร้ายสากลกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ”

2559 รายงานประเทศว่าด้วยการก่อการร้ายปี- ประเทศไทย 19 กรกฎาคม 2560

⁶⁵ มาตรา 7, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พศ..2559 มาตรา คุ้มครองเสรีภาพทางศาสนา และมาตรา 31 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและคุ้มครองพุทธศ 67๗ สำนักราชบัณฑิตยสถาน

⁶⁶ “OIC head praises govt on South”, *Bangkok Post*, 13 มกราคม 2559

⁶⁷ Crisis Group สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่ม, สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560 ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งแสดงความไม่พอใจที่เพิ่มขึ้นต่อศาสนาอิสลาม

โดยตั้งข้อสังเกตว่าในอดีตจะไม่มีห้องทำละหมาดในปีมามันช่วงระหว่างปัตตานีและหาดใหญ่ ซึ่งเป็นเมืองใหญ่สุดในภาคใต้ตอนล่าง แต่ในปัจจุบันมีห้องละหมาดอยู่หลายที่ แม้ในปีมามันที่เจ้าของเป็นคนพุทธ Crisis Group สัมภาษณ์, นักเคลื่อนไหวภาคประชาสังคมแนวสาละฟี, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

(หรือฝ่ายทันสมัยและแนวฟื้นฟู)⁶⁸
ซึ่งเป็นการแบ่งกลุ่มที่สอดคล้องกับรูปแบบของศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่ ลัทธิสาลาฟี
และขบวนการเผยแพร่ศาสนาในพื้นที่ อย่างเช่นกลุ่ม Tablighi Jamaat ตามลำดับ⁶⁹
ในพื้นที่ส่วนนี้มีประชากรที่เป็นมุสลิมเชื้อสายมลายูจำนวนน้อยมาก⁷⁰

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มีแนวคิดสายจารีตกับสายปฏิรูป
อาจไม่สะท้อนถึงความซับซ้อนของกลุ่มเหล่านี้
เนื่องจากสาระและความหมายของการแบ่งกลุ่มเช่นนี้เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา⁷¹
แต่คนในพื้นที่ก็ยึดกับการแบ่งกลุ่มแบบนี้ และยังคงมีประโยชน์เพื่อการวิเคราะห์⁷² ในช่วง 30
ปีที่ผ่านมา กลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูปเริ่มมีอิทธิพลอย่างกว้างขวาง
เป็นเหตุให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจำแนกตนเอง ระหว่างคนที่เป็นส่วนหนึ่งของสายจารีต
หรือสายปฏิรูป⁷³

1. กลุ่มที่มีแนวคิดสายจารีต) Traditionalist(

ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่ในประเทศไทย
นิยมปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามแนวจารีตหรือที่เรียกว่า ส่วนในพื้นที่อื่น ๆ "สายเก่า"
ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่ตามแนวทางฟิอิมิอิทธิพลมากกว่า
อิสลามสายเก่าในปัตตานีเป็นการผสมผสานระหว่างความเชื่อตามจารีต
ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดก่อนศาสนาอิสลาม หรือที่เรียกว่าอาดัต ซึ่งหมายถึงจารีตประเพณีเดิม⁷⁴
เป็นการปฏิบัติที่ครอบคลุมถึงการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว
เป็นการสะสมบุญเพื่อตนเองและเพื่อญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยการประกอบคุณงามความดี))
การทำนุบำรุงศาสนสถาน และการขอคำปรึกษาจากพ่อมดของหมู่บ้านหรือbomoh
การปฏิบัติตามแนวอิสลามสายจารีต เต็มไปด้วยพิธีกรรม รหัสยานัย "
และโดยส่วนใหญ่เป็นการแสดงออกถึงศรัทธาทางศาสนา"⁷⁵

⁶⁸ Christopher M. Joll, "Islamic Diversity in Thailand's Far South", เอกสารที่นำเสนอในการประชุมนานาชาติด้วย ศาสนา ธุรกิจ และความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้", University of Malaya กัวลาลัมเปอร์, 27-28 มิถุนายน 2555, น. 2-5

⁶⁹ Tablighi Jamaat ในประเทศไทยถือเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเมืองและจะไม่มีการกล่าวถึงหลังจากนี้อีก โปรดดู Ernesto Braam, "Travelling with the Tablighi Jamaat in South Thailand", *ISIM Review*, no. 17 (2549); Alex- ander Horstmann, "The Inculturation of a Transnational Islamic Missionary Movement: Tablighi Jamaat al-Dawa and Muslim Society in Southern Thailand", *Sojourn: Journal of Social Issues In South-east Asia*, vol. 22, no. 1 (2550)

⁷⁰ ไม่มีตัวเลขอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับจำนวนประชากรของเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ แต่เชื้อสายมลายูมีจำนวนไม่ถึง 1% ของประชากรมุสลิมทั้งประเทศไทย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคกลาง Pew Research Center, *Mapping the Global Muslim Population*, ตุลาคม 2552, น. 41

⁷¹ "การจำแนกระหว่างสายเก่าและสายใหม่ เต็มไปด้วยอุปสรรคทั้งในเชิงปฏิบัติและเชิงทฤษฎี และในทางปฏิบัติ ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจำนวนมากมีความเชื่อ การปฏิบัติ และอัตลักษณ์ที่ผสมผสานกัน" McCargo, *Tearing Apart*, อ้างแล้ว, น. 25

⁷² Crisis Group รายงาน, *Recruiting Militants*, อ้างแล้ว, น. 16

⁷³ Crisis Group สัมภาษณ์, อินทาม, ปัตตานี, มีนาคม 2560 Marte Nilsen, *Negotiating Thainess: Religious and National Identities in Thailand's Southern Conflict*, Lund University, 2555, น. 167; McCargo, *Tearing Apart*, อ้างแล้ว, น. 25

⁷⁴ Worawit Baru (Ahmad Idris), "Tradition and Cultural Background of the Patani Region", in Volker Grabowski (ed.), *Regions and National Integration in Thailand, 1892-1992* (Wiesbaden, 1995), น. 208

⁷⁵ Joseph Chinyong Liow, "Muslim Identity, Local Networks and Transnational Islam in Thailand's Southern Border Provinces", *Modern Asian Studies*, vol. 45, no. 6 (2554), น. 1389

อัตลักษณ์ความเป็นมลายูเป็นสาระสำคัญของการปฏิบัติของอิสลามสายจารีตในปัตตานี โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกันทั้งทางชาติพันธุ์และศาสนาอย่างแยกไม่ออก ความเชื่อมโยงระหว่างชาติพันธุ์กับศาสนาปรากฏในรูปแบบการสนทนาในพื้นที่ของการพูดว่า masok payu “ความเป็นมลายู”⁷⁶ เน้นอนว่าคำว่า “ความเป็นมลายู” ยังมีความหมายไม่ชัดเจน จนกระทั่งเมื่อกลางทศวรรษที่ 20 “ปาตานีมลายู” จึงเริ่มกลายเป็นอัตลักษณ์ทางการเมือง⁷⁷ ในทางปฏิบัติแล้ว ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่มีอัตลักษณ์ที่ทับซ้อนกันซึ่งเป็นผลมาจากเหตุปัจจัยหลายประการ ทั้งความเป็นคนไทย ความเป็นมลายู มลายูปาตานี นาย) ความเป็นมุสลิม ฯลฯ⁷⁸ อัตลักษณ์ความเป็นมลายูที่ปราศจากรูปแบบที่ชัดเจน ไม่ได้ช่วยป้องกันไม่ให้หน่วยงานที่สุดโต่งใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์เช่นนี้เพื่อเผยแพร่คำสอนและอุดมการณ์ของตน การก่อความไม่สงบยิ่งขับเน้นให้เห็นความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ของมุสลิมปาตานี-มลายูกับไทยพุทธ

ผู้นำศาสนาอิสลาม นักวิชาการ นักกิจกรรม และกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งในพื้นที่จำนวนมา มองว่าอิสลามตามแนวจารีตและอัตลักษณ์ความเป็นปาตานี เป็นกำแพงสกัดอุดมการณ์อิสลาม อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยมคนหนึ่งกล่าวว่า คนที่มาจากปาตานีแท้ ๆ ต้องใช้เวลาอยู่เมืองนอกหลายสิบปี กว่าที่จะสามารถลืมวัฒนธรรมปาตานีมลายูของตนได้ - และอาจได้รับอิทธิพลจากกลุ่มต่าง ๆ อย่างเช่น กลุ่มไอซิส⁷⁹ บางส่วนมองว่าการศึกษาแบบอิสลามในพื้นที่เป็นอุปสรรคอีกอย่างหนึ่งต่อการสร้างอิทธิพลของญิฮาดิสต์ การเรียนการสอนเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อศาสนาอิสลามตามโรงเรียนสอนศาสนาในพื้นที่ ส่งผลให้แม้ผู้เรียนจะได้รับทราบถึงแนวคิดของญิฮาดิสต์ แต่พวกเขาก็ไม่หวั่นไหวคล้อยตาม⁸⁰ สมาชิกอาวุโสคนหนึ่งขององค์กรปลดปล่อยสหปาตานี (ขบวนการพูโล) บอกว่า คำสอนแบบชาฟีอีในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ได้กลายเป็นสำหรับคนในพื้นที่ “ภูมิคุ้มกัน” ความศรัทธาของพวกเขาเป็นเหมือนกำแพงไฟร์วอลล์ที่กั้นขวางอิทธิพลของฝ่ายสุดโต่ง⁸¹

ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูบางส่วน รวมทั้งแกนนำกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง มองว่ากลุ่มไอซิสไม่มีความเป็นอิสลาม

⁷⁶ Crisis Group สัมภาษณ์, นักกิจกรรมภาคประชาสังคม, ปัตตานี, กุมภาพันธ์และเมษายน 2560; สมาชิกของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี เมษายน 2560; Imtiyaz Yusuf, “The Southern Thailand Conflict and the Muslim World”, *Journal of Muslim Minority Affairs*, vol. 27, no. 2 (สิงหาคม 2550), น. 325

⁷⁷ Patrick Jory, From “Malayu Patani” to “Thai Muslim”: *Violence of Ethnic Identity in Southern Thailand* (สิงคโปร์ 2550)

⁷⁸ สำหรับงานศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นมลายูในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย, โปรดดู Soroja Dorairajoo, “No Fish in the Sea: Thai Malay Tactics of Negotiation in a Time of Scarcity” วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยฮาวาร์ด 2545; อนุสรณ์ อุณโณ, “We Love ‘Mr. King’: Exceptional Sovereignty, Submissive Subjectivity, and Mediated Agency in Islamic Southern Thailand,” วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยวอชิงตัน 2554; Christopher Joll, *Muslim Merit-Making in Thailand's Far-South* (Dordrecht, 2555); Michiko Tsuneda, “Navigating Life on the Border: Gender, Migration, and Identity in Malay Muslim Communities in Southern Thailand,” วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยวอชิงตัน เมดิสัน, 2552; Pierre Le Roux, “To Be or Not to Be ...: The Cultural Identity of the Jawi (Thailand),” *Asian Folklore Studies*, vol. 57, no. 2 (2541); Nilsen, อ้างแล้ว

⁷⁹ Crisis Group สัมภาษณ์ อาจารย์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กุมภาพันธ์ 2560

⁸⁰ Crisis Group สัมภาษณ์, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมมุสลิมเชื้อสายมลายู, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560; อิหม่าม, ปัตตานี, มีนาคม 2560

⁸¹ Crisis Group สัมภาษณ์, แกนนำอาวุโสขบวนการพูโล-MKP มีนาคม 2560

เนื่องจากการไม่อดทนยอมรับผู้อื่นและความทารุณโหดร้าย⁸² พวกเขาเชื่อว่าความทารุณที่กลุ่มไอซิสปฏิบัติต่อนักโทษ และปฏิบัติการโจมตีพลเรือน ถือว่าขัดกับหลักศาสนาอิสลาม และขัดแย้งกับแนวคิดเรื่องญิฮาด ทั้งยังทำลายภาพลักษณ์ของศาสนาอิสลาม⁸³ ครูสอนศาสนาคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า แม้ว่าการเทศนาระหว่างการละหมาดในมัสยิดท้องถิ่นจะมีการกล่าวถึงกลุ่มมูจาฮิดีนในปาเลสไตน์และอัฟกานิสถาน รวมทั้งชาวโรฮิงญาอยู่บ้าง แต่ไม่เคยมีการพูดถึงชื่อของกลุ่มไอซิสเลย⁸⁴

2. กลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูป) Reformist(

แม้ว่าชาวมลายูในชนบทส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามอิสลามสายจารีต แต่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในเขตเมืองที่มีการศึกษา มักเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูป หรือ อิสลาม "สายใหม่"⁸⁵ แนวคิดสายปฏิรูปแบบ салаฟี ในประเทศไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1920 และคลื่นการปฏิรูปต่อเนื่องกันหลายครั้งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของศาสนาอิสลามในพื้นที่⁸⁶ กลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูปแม้จะมีจำนวนน้อย แต่ถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีอิทธิพล โดยคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 10% ของประชากรมุสลิมในพื้นที่

นักคิดสาย салаฟี คนสำคัญมีส่วนเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ซึ่งเดิมเรียกว่าวิทยาลัยอิสลามยะลา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2541 คนกลุ่มนี้ดำเนินการทางการเมืองอย่างเงียบ ๆ และแสดงจุดยืนข้างเดียวกับรัฐเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูปที่รู้จักกันมากที่สุด ได้แก่ ผู้ก่อตั้งและอธิการบดีของมหาวิทยาลัย ผศดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา.⁸⁷ ลุตฟีได้รับการศึกษามาจากซาอุดีอาระเบียและเป็นแกนนำสำคัญสุดของลัทธิ салаฟี ในประเทศไทย⁸⁸ ลุตฟีประกาศการต่อต้านการก่อความไม่สงบและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีกับรัฐบาลไทย⁸⁹ салаฟี เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มไม่เข้าร่วมกับขบวนการที่มีแนวคิดสุดโต่ง

⁸² Crisis Group สัมภาษณ์, นักข่าวหญิงมุสลิมเชื้อสายมลายู; นักวิชาการแนว салаฟี; นักเคลื่อนไหวภาคประชาสังคมแนว салаฟี; สมาชิกอาวูโลบีฮาร์เอ็น ทั้งหมดในเดือนกุมภาพันธ์ 2560

⁸³ Crisis Group สัมภาษณ์, ผศอาหมัดอุมาร์ จะปะเกีย.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี นายอับดุลกอฮาร์ อาแวปุเต๊ะ ผู้อำนวยการ ศูนย์ทนายความมุสลิม; นักกิจกรรมภาคประชาสังคมหญิงมุสลิม; สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี; สัมภาษณ์ที่ปัตตานีทั้งหมด, กุมภาพันธ์ 2560

⁸⁴ Crisis Group สัมภาษณ์, อูสตาซ และสมาชิกสภาชามลายูแห่งประเทศไทย, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560; อดีตผู้ต้องขัง, เรือนจำกลางจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, เมษายน 2560

⁸⁵ McCargo, *Mapping National Anxieties*, อ้างแล้ว, น. 55

⁸⁶ อาห์หมัด วาฮับ (Ahmad Wahab 2469 ชาวอินโดนีเซียได้ลี้ภัยมาอยู่ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี (และได้ก่อตั้งสมาคมสายปฏิรูปอิสลามเป็นแห่งแรกขึ้นชื่อว่า Ansorisunnah. Raymond Scupin, "The Politics of Islamic Reformism in Thailand", *Asian Survey*, vol. 20, no. 12 (1980), น. 1225

⁸⁷ Crisis Group รายงาน, *Insurgency, Not Jihad*, อ้างแล้ว, น. 32; Christopher M. Joll, "Religion and Conflict in Southern Thailand: Beyond Rounding Up the Usual Suspects", *Contemporary Southeast Asia* vol. 32, no. 1 (2553), น. 264

⁸⁸ ลุตฟีได้รับปริญญาเอกในสาขาแนวคิดศาสตร์เปรียบเทียบศาสนาอิสลามจาก Islamic University of Al-Imam Mohammad Ibn Saud กรุงริยาดห์

⁸⁹ ลุตฟีได้เขียนบทความตอบโต้คำสอน *Berjihad di Patani* (การต่อสู้เพื่อปาตานี) ซึ่งพบว่ามีอยู่ในตัวของกลุ่มที่คิดสุดโต่งซึ่งถูกสังหารเดือนเมษายน 2547 เป็นคำสอนที่ให้ความชอบธรรมทางศาสนากับความรุนแรง

2549 เขายังเข้าดำรงตำแหน่งเป็นวุฒิสมาชิกจากการแต่งตั้งภายหลังรัฐประหารเดือนกันยายน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ในขณะที่เป็นมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จเยือนวิทยาลัยอิสลามยะลาเมื่อปี 2547 Liow, "Muslim Identity", อ้างแล้ว, น. 1411

ซึ่งมักเน้นอัตลักษณ์ความเป็นมลายู [โปรดดู บทที่ III ข้อ ค ด้านล่าง 1]⁹⁰ ในเวทีของศาลาพิ
ผู้เข้าร่วมมักใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารมากกว่าภาษามลายู
คนในพื้นที่รู้จักกลุ่มศาลาพิจากการทำงานด้านการศึกษา และการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ⁹¹

ศาลาพิมุ่งชำระการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามให้บริสุทธิ์
ไม่เจือปนด้วยจารีตในท้องถิ่นและระหฺสนัย ซึ่งพวกเขามองว่าเป็นนวัตกรรมของพวกนอกกรีต (bi-
daa) โครงการของกลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูปในปาตานีเริ่มตั้งมั่นในช่วงทศวรรษ และ 1980
ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างเช่น การเปลี่ยนมาใช้ภาษาอาหรับ 1990 ับกับคำสอนทางศาสนา
และการสวมใส่ฮิญาบและแมกกระทั้งนิกอบ ผ้าคลุมแบบปิดทั้งใบหน้า) สำหรับผู้หญิงบางส่วน)⁹²
ความแพร่หลายของแนวคิดอิสลามอนุรักษนิยมในกลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูปในพื้นที่ในช่วง 30
ปีที่ผ่านมาทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างแกนนำศาลาพิกับกลุ่มที่มีแนวคิดสายจารีต
สายจารีตมักกล่าวหาว่าพวกศาลาพิเป็น ซึ่งศาลาพิเห็นว่าเป็นการดูหมิ่น "วาฮาบี"⁹³
ในทางตรงข้าม แนวคิดที่เห็นว่าตนเองเป็นฝ่ายถูกต้องของกลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูป
ไม่เป็นที่ยอมรับมากนักในบรรดาคนจำนวนมากในพื้นที่⁹⁴
ส่งผลให้เกิดความแตกแยกภายในชุมชนต่าง ๆ
และการก่อตั้งมัสยิดใหม่เพื่อตอบสนองของกลุ่มศรัทธาของกลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูป⁹⁵
ทั้งยังนำไปสู่ความไม่ชัดเจนในแง่ความเป็นผู้นำทางศาสนาและอัตลักษณ์ความเป็นมลายู
เนื่องจากสายปฏิรูปปฏิเสธการปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น
และท้าทายอำนาจผู้นำศาสนาแบบดั้งเดิม⁹⁶

เมื่อต้องเผชิญกับแรงต่อต้านจากกลุ่มที่มีแนวคิดสายจารีต
ซึ่งมองว่าการปฏิรูปเป็นภัยต่ออัตลักษณ์ของชาติพันธุ์มลายู กลุ่มศาลาพิจึงเริ่มปรับแนวทาง
โดยเน้นที่ วัสะฎียะฮ์ หรือ ทางสายกลาง⁹⁷ นักวิชาการคนหนึ่งอธิบายว่าเป็นกระบวนการ
ปรับให้ลัทธิวาฮาบีเข้ากับท้องถิ่น"⁹⁸
การปฏิบัติบางประการที่เคยเป็นสิ่งต้องห้ามเนื่องจากถูกมองว่าเป็นสิ่งนอกกรีต (bidaa)
ของกลุ่มศาลาพิ อย่างเช่น การทำความสะอาดศาสนสถาน
จึงกลายเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ในบางโอกาส⁹⁹ ยกตัวอย่างเช่น
แม้ว่าศาลาพิที่เคร่งครัดจะปฏิเสธงานเมาลิด ซึ่งเป็นการเฉลิมฉลองวันเกิดของศาสดามูฮัมหมัด

⁹⁰ Crisis Group สัมภาษณ์, อดีตผู้มีความคิดสุดโต่ง; ครูสอนศาสนา, สัมภาษณ์ทั้งสองครั้งในปัตตานี, เมษายน 2560

⁹¹ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกขบวนการพูโล-DSPP คนที่ 2, มีนาคม 2560; สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, เมษายน 2560

⁹² Joll, "Usual Suspects", อ้างแล้ว, น. 265

⁹³ กลุ่มสายเก่ายังมักเรียกกลุ่มที่มีแนวคิดสายปฏิรูปว่า ore ngaji mudo (ปาตานีมลายู: คนที่ปฏิบัติตามคำสอนใหม่หรือ (ore Brao (ปาตานีมลายู: คนที่มาจาก Brao); Brao เป็นชื่อหมู่บ้านใกล้กับตัวเมืองปัตตานี และเป็นบ้านเกิดของลุดฟี Joll, "Islamic Diversity", อ้างแล้ว, น. 3

⁹⁴ Crisis Group สัมภาษณ์, นักวิชาการไทย, กรุงเทพฯ มีนาคม 2560

⁹⁵ McCargo, *Tearing Apart*, อ้างแล้ว, น. 28-30

⁹⁶ Yusuf, "Faces", อ้างแล้ว, น. 13; Joll, "Usual Suspects", อ้างแล้ว, น. 265

⁹⁷ Crisis Group สัมภาษณ์, อาจารย์มหาวิทยาลัยสายศาลาพิ, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560; นักวิเคราะห์ชาวไทย, กรุงเทพฯ มีนาคม 2560 Joll, "Islamic Diversity", อ้างแล้ว, น. 5; McCargo, *Tearing Apart*, อ้างแล้ว, น. 25-27.

⁹⁸ Joseph Chinyong Liow, "Islamic Education in Southern Thailand: Negotiating Islam, Identity, and Modernity," in Robert Hefner (ed), *Making Modern Muslims The Politics of Islamic Education in South-east Asia* (ไฮโนลูลู 2552), น. 163

⁹⁹ Crisis Group สัมภาษณ์, Christopher Joll, Research Associate, Religious Studies Program, Victoria University of Wellington, กรุงเทพฯ 7 เมษายน 2560

แต่สุดท้ายก็ได้เขียนงานในสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์โดยศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทยในโอกาสฉลองวันเกิดดังกล่าว¹⁰⁰

คนในพื้นที่บางส่วนรวมทั้งสาละฟิจำนวนมากมองว่า กลุ่มไอซิสเป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นมาจากในตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐฯ โดยถือว่าเป็นผลผลิตของกลไกระหว่างประเทศ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการปกป้องศาสนาอิสลาม หรือการส่งเสริมสวัสดิภาพของมุสลิมในกายสุหนี่เลย¹⁰¹ ด้วยเหตุดังกล่าว คนบางส่วนจึงมองว่ากลุ่มไอซิสมีลักษณะเหมือนกลุ่มอัลกออิดะห์ ซึ่งพวกเขามองว่าเป็นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นมา และได้เปลี่ยนไปเป็นกลไกที่ผลิตสิ่งอื่น¹⁰² มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้ตีพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับกลุ่มไอซิสเพื่อสนับสนุนแนวคิดนี้¹⁰³ นักวิชาการสายสาละฟิอธิบายว่า ผมมองว่าอุดมการณ์ของกลุ่มไอซิสไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ “ไม่ได้สะท้อนอะไรที่เป็นอิสลามเลย หากแต่เป็นวัฒนธรรมในยุคปาเถื่อนของชาวอาหรับ ก่อนที่ศาสนาอิสลามจะถือกำเนิดขึ้นมา”¹⁰⁴

ค. องค์การสุดโต่งปาตานี-มลายู

กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งปาตานีรังเกียจลัทธิญิฮาดทั้งในแง่อุดมการณ์และการปฏิบัติ¹⁰⁵ กลุ่มสุดโต่งประกาศตัวต่อสู้เพื่อสถาปนารัฐอิสลามปาตานี และได้ประกาศการต่อต้านอุดมการณ์ญิฮาด กลุ่มบีอาร์เอ็น และกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งปาตานีอื่น ๆ ต่างมีความแตกต่างด้านอุดมการณ์ การเมือง และศาสนาเมื่อเทียบกับกลุ่มไอซิสและกลุ่มอัลกออิดะห์ ตรงข้ามกับกลุ่มไอซิส กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งปาตานีไม่ได้ปฏิเสธระบบสากลที่เป็นอยู่ หากต้องการสร้างรัฐขึ้นมาใหม่ในระบบดังกล่าว¹⁰⁶ โดยแนวร่วมสุดโต่งกลุ่มหลักได้ก่อตั้งขึ้นมาในช่วงทศวรรษ นานก่อนจะมีกลุ่มอัลกออิดะห์ 1960 กลุ่มไอซิส หรือกลุ่มอาบู ซายยาฟ และแกนนำกลุ่มเหล่านี้ไม่ประสงค์ที่จะลดตัวเป็นฝ่ายสนับสนุนกลุ่มอำนาจจากภายนอก¹⁰⁷ ผู้มีความคิดสุดโต่งหลายคนมองว่าขบวนการชาตินิยมปาตานีเป็นกำแพงที่สกัดลัทธิญิฮาด¹⁰⁸

¹⁰⁰ Liow, “Islamic Education in Southern Thailand”, อ้างแล้ว, น. 163

¹⁰¹ Crisis Group สัมภาษณ์, นักกิจกรรมด้านชุมชนหญิงมุสลิมเชื้อสายมลายู, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560; นักกิจกรรมภาคประชาสังคมสายสาละฟิ, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560; แกนนำอาวุโสขบวนการพูโล-MKP มีนาคม 2560

¹⁰² Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกอาวุโสบีอาร์เอ็น, กุมภาพันธ์; แกนนำอาวุโสขบวนการพูโล-MKP มีนาคม; แกนนำ BIPP, มีนาคม, สัมภาษณ์ทั้งหมดในปี ยกตัวอย่างเช่น 2560 กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งหลายคนตั้งข้อสังเกตว่ากลุ่มไอซิสไม่เคยโจมตีอิสราเอล

¹⁰³ Crisis Group สัมภาษณ์, อดีตผู้ต้องขัง, เรือนจำกลางจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, เมษายน 2560

¹⁰⁴ Crisis Group สัมภาษณ์, นักวิชาการสายสาละฟิ, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

¹⁰⁵ สำหรับการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุผลว่าทำไมกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งในพื้นที่จึงเลือกที่จะสนับสนุนขบวนการญิฮาดิสต์สากล และเหตุใดขบวนการเหล่านี้จึงพยายามหรือยอมรับการเข้าร่วมดังกล่าว โปรดดู Daniel L. Byman, *Breaking the Bonds between Al-Qaida and Its Affiliate Organizations*, Brookings Analysis Paper No. 27, สิงหาคม 2555

¹⁰⁶ Maher, *Salafi-Jihadism*, อ้างแล้ว, น. 11

¹⁰⁷ Crisis Group สัมภาษณ์, นายพลทหาร, หาดใหญ่, มกราคม 2560; แกนนำ BIPP, มีนาคม 2560; Crisis Group แลกเปลี่ยนทางจดหมาย, ฝ่ายข้อมูล กลุ่มบีอาร์เอ็น, มิถุนายน 2560

¹⁰⁸ Crisis Group สัมภาษณ์, ฝ่ายข้อมูล กลุ่มบีอาร์เอ็น, กุมภาพันธ์ 2560; สมาชิกขบวนการพูโล-DSPP คนที่ 2 มีนาคม 2560

1. ความเป็นชาตินิยมทางชาติพันธุ์

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความเป็นชาตินิยมทางชาติพันธุ์ เป็นแกนกลางสำคัญของอุดมการณ์ของกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง¹⁰⁹ กลุ่มปีอาร์เอ็นและขบวนการพูโลยึดมั่นในอุดมการณ์ที่มีพื้นฐานจากศาสนา ความเป็นชาติพันธุ์และอาณาเขต ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากคำในภาษามลายู อย่างเช่น agama (ศาสนา) bangsa (ชาติ) และ tanah air (มาตุภูมิ)¹¹⁰ แนวคิดที่มองว่ารัฐไม่ยอมรับหรือเคารพอัตลักษณ์ความเป็นมลายู เป็นความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมปาตานีมลายู¹¹¹ กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งกำลังต่อสู้เพื่อสิ่งที่พวกเขามองว่าเป็นการกำหนดชะตากรรมของตนเอง แทนที่จะยอมรับอำนาจตามพื้นที่ภูมิศาสตร์ และต่อสู้เพื่อฟื้นฟูสิทธิของตนเอง พวกเขามองว่าตนเองเป็นนักรบที่ต่อต้านอาณานิคม สำหรับแกนนำกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง อัตลักษณ์ของเจ้าอาณานิคมเป็นเรื่องโดยบังเอิญ การต่อสู้ของพวกเขาไม่ได้อยู่บนพื้นฐานความเกลียดชังกลุ่มศาสนาหรือชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง บางคนบอกว่าเป็นการต่อสู้เพื่อรัฐที่ประกอบด้วยหลายชาติพันธุ์ ซึ่งคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่ไม่ใช่มุสลิมด้วย พวกเขายอมรับว่าชาวพุทธซึ่งเกิดในปาตานี “อาศัยอยู่ในปาตานี” และพร้อมจะยอมรับการปกครองแบบอิสลามว่าเป็นส่วนหนึ่งของประชาชนของเรา¹¹² ความสนับสนุนต่อพหุนิยมเช่นนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นกับสมาชิกทั่วไปทั้งหมด แต่เป็นสัญญาณอีกอย่างหนึ่งของความแตกต่างในชั้นพื้นฐานเมื่อเทียบกับญิฮาดิสต์ข้ามชาติ¹¹³

แนวคิดที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มสุดโต่งในบางครั้งมีลักษณะใกล้เคียงกับแนวคิดแบบปาตานีนิยม กล่าวคือมีการกีดกันคนในพื้นที่ที่ไม่ได้มีเชื้อสายปาตานี หรือแม้กระทั่งกีดกันคนที่พูดภาษามลายูด้วยตนเอง ยกตัวอย่างเช่น สมาชิกกลุ่มปีอาร์เอ็นคนหนึ่งพยายามเรียกร้องความไว้วางใจจากองค์กร แม้ว่าตัวเองจะเกิดในปัตตานี เนื่องจากพ่อแม่ของเขาได้ย้ายไปอยู่ที่ภาคกลางมาก่อน เขาพูดมลายูได้ มีเชื้อสายมาจากเขลียงสงครามชาวปาตานีที่ถูกส่งตัวไปกรุงเทพฯ ช่วงสิ้นสุดทศวรรษที่ พ่อของเขายังได้ 18 ๐ ก่อตั้งโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม แต่เนื่องจากในครอบครัวของเขาพูดภาษาไทยกันที่บ้าน ทำให้เขาตกเป็นผู้ต้องสงสัย¹¹⁴ ครูสอนศาสนาคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า กลุ่มปีอาร์เอ็นไม่เคยเปิดประตูรับอิทธิพลจากภายนอกเลย”¹¹⁵

¹⁰⁹ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกอาวุโสปีอาร์เอ็น, ภูมิภาคพันธ์; สมาชิกขบวนการพูโล-DSPP คนที่ 1, มีนาคม, สัมภาษณ์ทั้งหมดในปี 2560

¹¹⁰ แนวคิดทั้งสามประการถูกย่อด้วยตัวอักษรแรกในภาษาอาหรับ คือ alif, ba และ ta ขบวนการพูโลได้เดิมข้อที่ 4 เข้าไปคือ perkemanusiaan (มนุษยธรรม) Crisis Group สัมภาษณ์ อดีตผู้ต้องขัง, เรือนจำกลางจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, เมษายน 2560; Crisis Group รายงาน, *Recruiting Militants*, อ้างแล้ว, น. 10-17; *Evolving Conflict*, อ้างแล้ว, น. 3; ญิฮาด, *Jihad, Not Insurgency*, อ้างแล้ว, น. 8

¹¹¹ “ไม่เคยมีการยอมรับชาติพันธุ์ของเรา ดิฉันไม่ได้มีปัญหากับสัญชาติไทย แต่ชาติพันธุ์ของดิฉันไม่ใช่คนไทย แต่เป็นคนมลายูเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน...การเพิกเฉยต่อชาติพันธุ์ของเราและการจำกัดการใช้ภาษาของเรา... นของเรา” Crisis Group สัมภาษณ์, นักข่าวหญิงมุสลิมเชื้อสายมลายู, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

¹¹² Crisis Group สัมภาษณ์, แกนนำอาวุโสขบวนการพูโล-MKP แกนนำ BIPP, สัมภาษณ์ทั้งสองครั้งในเดือนมีนาคม 2560

¹¹³ ตามความเห็นของสมาชิกกลุ่มปีอาร์เอ็น “พวกเราบางคนต้องการโจมตีพวกสยาม ซึ่งเป็นสิ่งผิด เพราะชาวสยามไม่ใช่ศัตรูของเรา คนแต่ละชาติพันธุ์ล้วนแต่ถูกสร้างขึ้นมาจากพระเจ้าทั้งนั้น” Crisis Group สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2560

¹¹⁴ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกกลุ่มปีอาร์เอ็น, ธันวาคม 2559

¹¹⁵ Crisis Group สัมภาษณ์, ครูสอนศาสนาชาวมุสลิม, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู
ฝึกฝึการต่อสู้เพื่อแย่งชิงดินแดนในคาบสมุทรมลายู
ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดชายแดนใต้ของไทย¹¹⁶
มีการปลูกฝังความคิดในกลุ่มปีอาร์เอ็นซึ่งเน้นว่ารัฐบาลจากกรุงเทพฯ
ได้พยายามส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นชาติไทย โดยมุ่งทำลายอัตลักษณ์ความเป็นมลายู-
ปาตานี และพยายามปลูกฝังแนวคิดทางประวัติศาสตร์
ชาตินิยมและศาสนาในอาณาจักรของปาตานี¹¹⁷ มีรายงานว่า ธรรมนูญของกลุ่มปีอาร์เอ็นจำแนก
พื้นที่การต่อสู้ “
ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูภายใต้อาณานิคมของสยาม”¹¹⁸
กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งกลุ่มอื่นยังยืนยันว่า การต่อสู้ของพวกเขาเป็นการต่อสู้เพื่อพื้นที่ส่วนหนึ่ง
ซึ่งตามสิทธิแล้ว ควรเป็นของชาวปาตานี¹¹⁹ ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจำนวนมากนอกขอบวนการ
มีความเห็นตรงกันในแง่การต่อสู้ที่มีเป้าหมายทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์
และชาติพันธุ์ชาตินิยม¹²⁰ แกนนำศาสนาคนหนึ่งกล่าวว่า
แม้ว่ากลุ่มไอซิสจะพยายามแทรกซึมเข้ามาในพื้นที่ของเรา เพื่อหาสมาชิกจากคนในพื้นที่
แต่เป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะเรามีหน่วยงานต่าง ๆ เป็นของตนเองอยู่แล้ว
ความต้องการของคนในพื้นที่กับความต้องการของกลุ่มไอซิสแตกต่างกัน
เป็นการต่อสู้ที่มีบริบทแตกต่างกัน”¹²¹

การที่กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งปฏิเสธกลุ่มไอซิส
ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากจารีตของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนปาตานีที่ตั้งข้อสงสัยกับบุคคลจากภายนอก
โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความต้องการที่จะรักษาความมั่นคงและหลีกเลี่ยงความสับสนวุ่นวาย
¹²² ตามความเห็นของแกนนำอาวุโสขบวนการพูโลคนหนึ่งซึ่งบอกไว้ว่า

“ไม่มีความจำเป็นต้องไปขโมยอุดมการณ์ความคิดมาจากคนอื่น
และไม่จำเป็นที่เราต้องไปใช้ประโยชน์จากแนวคิดที่สุดโต่งเพราะปัญหาของพวกเราไม่เคยได้รับ...
การแก้ไข ไม่มีเหตุผลที่เราต้องไปมีส่วนร่วมกับการต่อสู้ของคนอื่น

¹¹⁶ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกขบวนการพูโล-DSPP คนที่ 2, มีนาคม 2560; สมาชิกอาวุโสปีอาร์เอ็น, กุมภาพันธ์ 2560

¹¹⁷ Helbardt, *Deciphering*, อ้างแล้ว, น. 120-122

¹¹⁸ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกอาวุโสปีอาร์เอ็น, กุมภาพันธ์ 2560
ขบวนการปลดแอกปาตานีในยุคแรกบางกลุ่ม

มีภาพอาณาจักรปาตานีที่ครอบคลุมถึงจังหวัดสตูลซึ่งอยู่ทางชายฝั่งด้านตะวันตกด้วย
ประชากรส่วนใหญ่ในสตูลเป็นชาวมุสลิม แต่ไม่สามารถพูดภาษามลายูได้ ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา
สตูลไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสุลต่านปาตานี และการก่อความไม่สงบไม่ได้เกิดขึ้นที่นี่
โดยทั่วไปแล้วเราไม่ถือว่าศัตรูเป็นส่วนหนึ่งของปาตานี โปรดดู Thomas I. Parks, “Maintaining Peace in a
Neighbourhood Torn by Separatism: The Case of Satun Province in Southern Thailand”, *Small Wars &
Insurgencies*, no. 20, no. 1 (2552)

¹¹⁹ Crisis Group สัมภาษณ์, แกนนำอาวุโสขบวนการพูโล, มีนาคม 2560

¹²⁰ Crisis Group สัมภาษณ์, แพทย์มุสลิมเชื้อสายมลายู สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี;
ครูสอนศาสนาสัมภาษณ์ที่ปัตตานีทั้งหมด กุมภาพันธ์ 2560

¹²¹ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

¹²² Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกอาวุโสปีอาร์เอ็น, กุมภาพันธ์ 2560 Astri Suhrke and Lela Garner Noble,
“Muslims in the Philippines and Thailand” in Suhrke and Noble (eds.), *Ethnic Conflict in International
Relations* (นิวยอร์ก, 1977), น. 208

การต่อสู้ของกลุ่มไอซิสมีบริบทแตกต่างกับของเรา
ในขณะที่เราต่อสู้เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลในปาตานีตามหลักยุติธรรมและมนุษยภาพ¹²³

แนวร่วมสุดโต่งไม่เคยจัดทำแผนอย่างละเอียดเกี่ยวกับรัฐบาลที่จะมาปกครองรัฐปาตานีอิสระ
ความคลุมเครือเช่นนี้ทำให้ความขัดแย้งมีน้อยลง
และช่วยรักษาความเป็นเอกภาพของชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูไว้ได้

2. ศาสนา

อิสลามเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกอัตลักษณ์ความเป็นมลายู
และเป็นองค์ประกอบของการต่อสู้เพื่อการกำหนดชะตากรรมตนเอง
แกนนำศาสนาของกลุ่มที่มีแนวคิดสายจารีตและกลุ่มแบ่งแยกดินแดน
ได้ใช้ประโยชน์จากศาสนาอิสลามและญิฮาดมาเป็นเวลานานแล้วเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับ
การต่อสู้เพื่อรัฐปาตานี¹²⁴ สมาชิกขบวนการพูโลให้สัมภาษณ์เมื่อปี โดยบอกว่า 2514
“[ประชาชน] ต้องได้รับการสอนศาสนาอิสลามเป็นเบื้องต้น เมื่อเข้าใจพื้นฐานของอิสลามดีแล้ว
เราก็ควรสอนประวัติศาสตร์ของภูมิภาคและความจำเป็นต่ออนาคต”¹²⁵ ช่วงปลายทศวรรษ 1970
ในใบปลิวของขบวนการพูโลได้อ้างถึงพระคัมภีร์กูรอ่านที่ยืนยันหน้าที่ของชาวมุสลิมที่ต้องต่อสู้กับ
ผู้ปกครองที่เป็นกาฟิร พวกนอกศาสนา) และการจำแนกมุสลิมที่ปฏิเสธที่จะต่อสู้ว่าเป็นมุนาฟิก)
“พวกหน้าไหว้หลังหลอก”หรือ¹²⁶

การต่อสู้เพื่อกำหนดชะตากรรมตนเองได้ถูกหล่อหลอมให้กลายเป็นหน้าที่ทางศาสนาอย่างหนึ่ง
ตามความเห็นของแกนนำอาวุโสขบวนการพูโล ถ้าเราหันหลังให้กับการต่อสู้ครั้งนี้ “
เขายังบอกว่า “เราจะถูกตั้งคำถามในวันพิพากษา
ศาสนาอิสลามห้ามไม่ให้ทำสงครามกับศาสนาอื่น
มลายู-และให้ต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของประชาชนชาวปาตานี¹²⁷
นักวิชาการด้านศาสนาคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า
“การต่อสู้เพื่อชาตินิยมมลายูย่อมหมายถึงการต่อสู้เพื่ออิสลามโดยอัตโนมัติ”
“หน้าสองหน้าบนเหรียญอันเดียวกัน”เพราะชาติพันธุ์มลายูและอิสลามเป็นเหมือน¹²⁸
ผู้ก่อความไม่สงบในปัจจุบัน ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากผู้รู้ทางศาสนาที่มีชื่อเสียง
เพื่อวิเคราะห์ข้อความในพระคัมภีร์หรือแนวคิดทางเทววิทยาใด ๆ
ที่สร้างความชอบธรรมให้กับญิฮาด
แต่พวกเขาได้รับแรงบันดาลใจสำคัญโดยตรงมาจากครูสอนศาสนาในพื้นที่ที่เผยแพร่คำสอนให้กับ
นักเรียน¹²⁹

¹²³ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกอาวุโสขบวนการพูโล-MKP มีนาคม 2560

¹²⁴ Crisis Group รายงาน, *Insurgency, Not Jihad*, อ้างแล้ว, น. 21, 22 และ *Recruiting Militants*, อ้างแล้ว, น. 14-15; Astri Suhkre, “The Thai-Muslim Border Provinces: Some National Security Aspects”, in Robert Ho and E. C. Chapman (eds.), *Studies of Contemporary Thailand* (Canberra, 1973), น. 310; สุรินทร์ พิศสุวรรณ, *Islam and Malay Nationalism: A Case Study of the Malay Muslims of Southern Thailand* (Boulder, 1985), น. 116-117, 246-247; Wan Kadir Che Man, *Muslim Separatism: The Moros of the Southern Philippines and the Malays of Southern Thailand* (สิงคโปร์, 2533), น. 174

¹²⁵ Astri Suhkre, “Loyalists and Separatists: The Muslims in Southern Thailand”, *Asian Survey*, vol. 17, no. 3 (มีนาคม 2510), น. 245

¹²⁶ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ *Islam and Violence: A Case Study of Violent Events in the Four Southern Provinces, Thailand, 1976-1981*, USF Monographs in Religion and Public Policy, 1987, น. 30-35

¹²⁷ Crisis Group สัมภาษณ์, แกนนำอาวุโสขบวนการพูโล-MKP มีนาคม 2560

¹²⁸ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, เมษายน 2560

¹²⁹ Joseph Chinyong Liow, “Ideology, Religion, and Mobilization in the Southern Thai Conflict”, in Scott Helftsens (ed.), *Radical Islamic Ideology in in Southeast Asia* (West Point, 2553), น. 82

เป้าหมายการก่อความไม่สงบจึงยังอยู่ที่การแสวงหาการกำหนดชะตากรรมตนเองของชาวปาตานี¹³⁰

3. ต้นทุนของการเข้าสังกัดหรือการเลียนแบบ

แนวร่วมสุดโต่งปาตานีตระหนักว่าการเข้าสังกัดกับกลุ่มไอซิสหรือกลุ่มอัลกออิดะห์ อาจสร้างความเสียหาย และอาจทำให้พ่ายแพ้ ทำให้สูญเสียความสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่ของตนเองและสูญเสียความชอบธรรมในสายตาของคนต่างชาติ เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งให้กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งรังเกียจแนวคิดที่จะให้มีการแทรกแซงของญิฮาดิสต์ต่างชาติในภาคใต้ของไทย¹³¹

การตัดสินใจเข้าสังกัดเดียวกับญิฮาดิสต์สากล ย่อมกระตุ้นให้ประชาคมระหว่างประเทศต่อต้านกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง และทำให้สูญเสียโอกาสที่จะได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากประชาคมระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อบรรลุเป้าหมายการปกครองตนเอง¹³² ทั้งยังจะทำให้ทางกลุ่มสูญเสียการเข้าถึงที่มั่นอันปลอดภัยในทางปฏิบัติในภาคเหนือของมาเลเซีย เนื่องจากมาเลเซียไม่น่าจะยอมให้มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มไอซิสหรือกลุ่มอัลกออิดะห์ภายในพรมแดนของตน¹³³ นักวิชาการมุสลิมเชื้อสายมลายูคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า ถ้ามาเลเซียปิดประตูไม่รับขบวนการนี้ พวกเขาจะสามารถดำเนินการอย่างเป็นอยู่ได้หรือไม่? “ด้วยเหตุดังกล่าว พวกเขาจึงไม่ต้องการที่จะถูกมองว่าเป็นพวกสุดโต่ง”¹³⁴

การเข้าสังกัดเดียวกับกลุ่มไอซิสหรือกลุ่มอัลกออิดะห์ ยังจะทำให้สูญเสียความสนับสนุนจากมวลชน สิ่งที่ได้มาไม่อาจเทียบกับความสูญเสียต่อความชอบธรรมไปได้ นักกิจกรรมภาคประชาสังคมคนหนึ่งบอกว่า ถ้า “[กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง] ถูกมองว่าเป็นพวกเดียวกับกลุ่มไอซิส พวกเขาจะสูญเสียความชอบธรรมในการต่อสู้โดยทันที”¹³⁵

ด้วยเหตุผลที่คล้ายคลึงกัน แนวร่วมมุสลิมเชื้อสายมลายูย่อมไม่กล้าที่จะใช้ยุทธวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ของญิฮาดิสต์ต่างชาติ อย่างการวางระเบิดฆ่าตัวตาย และการโจมตีที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการบาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง เจ้าหน้าที่ และคนในพื้นที่ต่างยืนยันว่า

¹³⁰ Virginie Andre, “Violent Jihad and Beheadings in the Land of Al Fatoni Darussalam”, *Religion*, vol. 6 (2558), น. 1207

¹³¹ Crisis Group สัมภาษณ์, ฝ่ายข้อมูล กลุ่มบีอาร์เอ็น, มิถุนายน 2559, กุมภาพันธ์ 2560 “กลุ่มไอซิสอาจไม่ทะลักเข้ามาใน ประเทศไทย แต่ก็อาจมองข้ามไปได้ ผู้เชี่ยวชาญระบุ”, ประชาไท, 4 ธันวาคม 2558

¹³² “ถ้าเราเดินตามรอย [กลุ่มไอซิส] ไม่มีทางเลยที่พวกเขาจะได้รับความสนับสนุนจากโลกภายนอก” Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกขบวนการพูโล-DSPP คนที่ 1, มีนาคม 2560

¹³³ Crisis Group สัมภาษณ์, ผศอหัมมัดอุมาร์ จะปะเกีย รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.ดร. ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560; Liow, “Muslim Identity”, อ้างแล้ว, น. 1419; และโปรดดู Jason Johnson, “Faint ISIS footprint in Thailand’s deep south”, *Asia Times*, 8 มีนาคม 2560

¹³⁴ Crisis Group สัมภาษณ์, ผศอหัมมัดอุมาร์ จะปะเกีย.ดร., รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ปัตตานี, กุมภาพันธ์ และโปรดดู 2560 ความเห็นของพลตำรวจ เด่นอุดม ประธานมูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้.ต.ต., ใน “ISIS’s Malay-language media unlikely to win hearts, minds in deep south”, *Khaosod English*, 13 กรกฎาคม 2559

¹³⁵ Crisis Group สัมภาษณ์, นักกิจกรรมภาคประชาสังคมหญิงมุสลิม, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

การเลือกโจมตีเพื่อสร้างความเสียหายโดยไม่เลือกเป้าหมาย
จะทำให้ขบวนการสูญเสียความสนับสนุนจากมวลชน
และสูญเสียความชอบธรรมในสายตาของนานาชาติ¹³⁶ ตัวแทนของกลุ่มบีอาร์เอ็นบอกว่า
พวกเขาจะไม่ใช้วิธีโจมตีเพื่อสร้างความเสียหายโดยไม่เลือกเป้าหมาย
เพราะทางกลุ่มยังคงต้องพึ่งพาความร่วมมือจากประชากรมุสลิมในพื้นที่¹³⁷
แกนนำขบวนการพูโลบอกว่า การต่อสู้ของพวกเขาช่วยปกป้องปาตานีจากลัทธิญิฮาด ทั้งนี้เพราะ
พื้นที่ที่เรามีการเคลื่อนไหวในลักษณะที่แสดงถึงอิทธิพลของกลุ่มไอซิสแค่ "เพียงเล็กน้อย
ฝ่ายมหาอำนาจต้องเข้ามาแทรกแซงการทำลายล้างในวงกว้างไม่มีประโยชน์ต่อการต่อสู้ของเรา...
หากยังจะส่งผลกระทบด้านลบ"¹³⁸

ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งจะมีศีลธรรมในการเลือกเป้าหมาย
หรือมีความลังเลในการสังหารพลเรือนรวมทั้งมุสลิม
ในขณะที่กลุ่มบีอาร์เอ็นไม่เคยประกาศความรับผิดชอบต่อการโจมตี
และทำให้ยากจะระบุว่าเป็นผลงานของกลุ่มได้
แต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเต็มไปด้วยความทารุณโหดร้าย มีการสังหารพลเรือน การตัดศีรษะ
หลังการเสียชีวิต) การเผาศพ)
และการวางระเบิดอย่างไม่เลือกเป้าหมายต่อเจ้าหน้าที่หรือพลเรือนที่เป็นชาวพุทธ¹³⁹
การวางระเบิดช่วงวันที่ห้างสรรพสินค้าบีซีทีปัตตานีเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2560
ซึ่งส่งผลให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ คนรวมทั้งผู้หญิงและเด็กชาวมุสลิม 80
ดูเหมือนจะสะท้อนแนวโน้มมากขึ้นของกลุ่มที่จะเสี่ยงก่อเหตุอันรุนแรงโดยไม่เลือกเป้าหมายต่อพ
ลเรือนชาวมุสลิม แต่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูหลายคนตั้งข้อสังเกตว่า ในการวางแผนใด ๆ
กลุ่มบีอาร์เอ็นมักคำนึงถึงภาพลักษณ์ที่จะเกิดขึ้นกับมวลชนของตน
เสี่ยงต่อต้านจากประชาชนและคำวิพากษ์ทางศาสนาส่งผลให้กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งลดหรือหยุด
ความรุนแรงแบบที่อื้อฉาว อย่างการตัดศีรษะและการโจมตีพระภิกษุ¹⁴⁰

¹³⁶ Crisis Group สัมภาษณ์, นักกฎหมายมุสลิมเชื้อสายมลายู, ปัตตานี, กุมภาพันธ์; เจ้าหน้าที่ที่เป็นมุสลิม, ยะลา, มีนาคม; นายวีระ อุไรรัตน์ รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, กรุงเทพฯ 1 มีนาคม, สัมภาษณ์ทั้งหมดในปี 2560

¹³⁷ Crisis Group สัมภาษณ์, ฝ่ายข้อมูล กลุ่มบีอาร์เอ็น, กุมภาพันธ์ 2560

¹³⁸ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกขบวนการพูโล-DSPP คนที่ 2, มีนาคม 2560 In 2006, แกนนำขบวนการพูโลตั้งข้อสังเกตว่า "ถ้าชื่อของเราไปอยู่ในรายชื่อ [ของผู้ก่อการร้าย] ก็จบเห่เลย" "สัมภาษณ์: กัสตูรี มะห์โกดตา โฆษกการต่างประเทศ องค์การปลดปล่อยสหปาตานี (ขบวนการพูโล)", *Jane's Intelligence Review*, 9 กันยายน 2549

¹³⁹ Crisis Group รายงาน, *Recruiting Militants*, อ้างแล้ว, น. 14

¹⁴⁰ Crisis Group สัมภาษณ์, แพทย์หญิงมุสลิมเชื้อสายมลายู ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560; สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560; เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทยที่เป็นมุสลิม, ยะลา, มีนาคม ดอน ปาทาน 2560, "Thai military and insurgents change tack in southern provinces", *Nikkei Asian Review*, 2559 สิงหาคม 15

IV. “นรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”? ความเสี่ยงที่จะเกิดอิทธิพลของกลุ่มญิฮาดิสต์

แม้จะมีปัจจัยที่ลดความเสี่ยงที่จะเกิดอิทธิพลของญิฮาดิสต์ตามที่กล่าวถึงข้างต้น แต่มีความกังวลอย่างต่อเนื่องว่าอุดมการณ์ญิฮาดจะได้รับความนิยมในภูมิภาคภายใต้เงื่อนไขบางประการ เมื่อถามถึงความเป็นไปได้ สมาชิกกลุ่มบิฮาร์เอ็นได้อ้างคำพูดของ Tengku Mahmud Mahyiddin บุตรชายของสุลต่านคนสุดท้ายของปาตานี ประมาณ พ.ศ.2488 ที่บอกว่า “ถ้าไม่มีการแก้ปัญหของปาตานีโดยเร็ว จะกลายเป็นนรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” สมาชิกกลุ่มบิฮาร์เอ็นได้อีกกล่าวต่อไป

ในอดีต ดูเหมือนคำพูดแบบนี้ไม่น่าจะเป็นความจริงได้ แต่ในปัจจุบัน
สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปแล้ว
องค์ประกอบภายนอกพยายามเข้ามาแทรกตัวในความขัดแย้งครั้งนี้
และมีองค์ประกอบที่ไม่มีใครต้องการ อย่างอุดมการณ์ของผู้ก่อการร้าย
ลัทธิก่อการร้ายสากล สิ่งที่ผมพยายามบอกคือว่า
มันอาจกลายเป็นนรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีโอกาสที่มันจะเกิดขึ้นได้
กลุ่มบิฮาร์เอ็นไม่สามารถควบคุมองค์ประกอบที่นำไปสู่การก่อการร้ายได้ทั้งหมด¹⁴¹

คำเตือนเช่นนี้สะท้อนข้อกังวลสองประการเกี่ยวกับลัทธิญิฮาด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นทั่วไปของคนในพื้นที่ กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย และผู้สังเกตการณ์จากต่างชาติ ประการแรก เยาวชนชาวมุสลิมโดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการสุดโต่งที่ตั้งมั่น อาจพัฒนาแนวคิดที่รุนแรงขึ้นมาจากกรณีฆาตกรรมเชลยทางอินเทอร์เน็ต ประการที่สอง การก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างยืดเยื้ออาจเปิดรับการเข้ามาของแนวคิดสุดโต่งของญิฮาดิสต์ข้ามชาติ โดยเฉพาะถ้ากลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งบางกลุ่มมีความเห็นว่ารูปแบบการก่อความไม่สงบที่เป็นอยู่ใช้ไม่ได้ผลแล้ว

ก. การเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่ง) Radicalisation(?

ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูบางส่วนในจังหวัดชายแดนใต้ดูเหมือนจะมีความคิดที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับกลุ่มไอซิส ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะความไม่รู้¹⁴² อันที่จริง ผู้ที่สัมผัสภาษากับเราหลายคนบอกว่า

¹⁴¹ Crisis Group สัมภาษณ์, ฝ่ายข้อมูล กลุ่มบิฮาร์เอ็น, มิถุนายน 2559

¹⁴² การสำรวจความเห็นหลายครั้งในจังหวัดชายแดนใต้ ได้ผลลัพธ์ที่แปลกประหลาด แต่ไม่เห็นความคาดหมาย มีการสำรวจครั้งแรกในปี เมื่อถามว่ามีความรู้เกี่ยวกับกลุ่มไอซิสหรือไม่ 2558 และเห็นด้วยกับการปฏิบัติต่อนักโทษสงครามของกลุ่มไอซิสหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถาม 49% บอกว่ารู้จักกลุ่มไอซิส และ 10.9% เห็นด้วยกับวิธีการปฏิบัติต่อนักโทษ กลุ่มหน่วยงานวิจัย 15 15 แห่งได้ทำการสำรวจครั้งอื่น ๆ เมื่อถามว่าเห็นด้วยกับปฏิบัติของกลุ่มไอซิสหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถาม 8% เห็นด้วยหรือเห็นด้วยมาก ในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2559 เมื่อถามว่าการปฏิบัติต่อนักโทษและฝ่ายตรงข้ามของกลุ่มไอซิสมีความเหมาะสมหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถาม 19.3% เห็นด้วยหรือเห็นด้วยมาก 41.9% ตอบว่า และ “ไม่รู้” 11% ไม่ประสงค์จะตอบ สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ได้สำรวจความเห็นของประชาชน 2,014 คนในสามจังหวัดชายแดนใต้ในปี แห่งได้ทำการสำรวจ 15 ส่วนคณะของหน่วยงานวิจัยของไทย 2558 สามครั้ง ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ “ความเห็นต่อสันติภาพ”-มีนาคม 2559, กรกฎาคม-สิงหาคม 2559 และเมษายน-พฤษภาคม 2560 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 1,560, 1,570 และ 1,583 ตามลำดับ มีการคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถามจากจังหวัดชายแดนใต้และสี่อำเภอทางตะวันออกเฉียงใต้ของสงขลา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง Crisis Group แลกเปลี่ยนทางจดหมาย, CSCD, เมษายน 2560; รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการระบอบการสันติภาพในจังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 1

พวกเขาไม่มีความรู้มากพอเกี่ยวกับกลุ่มไอซิส¹⁴³
นักกิจกรรมมุสลิมเชื้อสายมลายูคนหนึ่งวิจารณ์ปัญญาชนและนักวิชาการในพื้นที่
เนื่องจากไม่ยอมให้มีการพูดคุยเกี่ยวกับกลุ่มไอซิสอย่างเปิดเผย แต่เธอยอมรับว่า
ความเจ็บปวดของพวกเขาอาจเป็นผลมาจากความกลัว
พวกเขาอาจคิดว่าแค่พูดถึงกลุ่มไอซิส อาจทำให้พวกเขาถูกมองว่าเป็นพวกไอซิส“
[โดยทางการ] ได้”¹⁴⁴ อิหม่ามบางคนมีแนวโน้มจะไม่ให้ความสำคัญกับลัทธิอิสลาม
ทำให้เยาวชนซึ่งมีคำถามก็ไม่มีใครจะไปแสวงหาคำตอบกับใคร¹⁴⁵ นักศึกษาในอินโดนีเซียบอกว่า
นักศึกษาไทยมีช่องทางเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มไอซิสมากกว่า ทั้งหมดเป็นข้อมูลด้านลบ
สถานการณ์ในปาตานีอันตรายมากกว่า “
เพราะการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มไอซิสมีอย่างจำกัดมาก”¹⁴⁶ ผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้เชื่อว่า
ถ้าเปิดให้มีการพูดคุยเกี่ยวกับลัทธิอิสลามอย่างกว้างขวาง จะช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีข้อมูล
และช่วยขจัดความเชื่อที่ผิด ๆ ไปได้

ทางการไทยและกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งบางกลุ่มเตือนว่า
เยาวชนอาจตกเป็นเหยื่ออุดมการณ์อิสลามที่มีการเผยแพร่ผ่านโซเชียลมีเดียได้
มีข้อกังวลอย่างยิ่งโดยเฉพาะกับเยาวชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูซึ่งเติบโตขึ้นมาท่ามกลางความขัดแย้งที่ยังไม่ยุติ¹⁴⁷ นักกิจกรรมมุสลิมเชื้อสายมลายูตั้งข้อสังเกตว่า
“พวกเขาบางส่วนอาจถูกโน้มน้าวใจได้เพียงเพราะได้ยินคำว่า ‘อิสลาม’
และอาจสนับสนุนการต่อสู้ของชาวมุสลิมทุกอย่าง
นับเป็นปัจจัยเสี่ยงที่อาจนำไปสู่ความคิดที่ผิด”¹⁴⁸
ความกลัวว่าการได้เห็นโฆษณาชวนเชื่อทางอินเทอร์เน็ตอาจส่งผลให้เกิด
“การเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่ง” ในบรรดาเยาวชนชาวมุสลิม เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง
แต่มักไม่มีหลักฐาน¹⁴⁹ นอกจากนี้ มีชาวมุสลิมไม่มากที่หันไปสมทบความรุนแรง
ทำให้ยากที่จะหาความเชื่อมโยงได้อย่างแม่นยำ
ซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจกลุ่มทางสังคมใดมีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนความคิดให้สุดโต่ง
อันที่จริงการพยายามทำเช่นนั้นอาจส่งผลกระทบด้านลบ
เพราะอาจเป็นการสร้างตราประทับให้กับกลุ่มคนเหล่านั้นอย่างไม่เป็นธรรม¹⁵⁰

มีนาคม- กุมภาพันธ์ 2559 ครั้งที่ 1, กุมภาพันธ์-มีนาคม 2559] (กรุงเทพฯ 2559), น. 31;
“การแถลงข่าวผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ปาตานี /
ครั้งที่ 3” ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 24 กันยายน 2560

¹⁴³ Crisis Group สัมภาษณ์, สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี;
นักข่าวหญิงมุสลิมเชื้อสายมลายู

แพทย์หญิงมุสลิมเชื้อสายมลายู สัมภาษณ์ที่ปัตตานีทั้งหมด, กุมภาพันธ์ 2560

¹⁴⁴ Crisis Group สัมภาษณ์, นักกิจกรรมนักกิจกรรมภาคประชาสังคมมุสลิมหญิง, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

¹⁴⁵ Crisis Group สัมภาษณ์, นักวิเคราะห์, กรุงเทพฯ มีนาคม 2560

¹⁴⁶ Crisis Group สัมภาษณ์, นักศึกษามุสลิมเชื้อสายมลายู, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

¹⁴⁷ Crisis Group สัมภาษณ์, นักการทูต, เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย, กรุงเทพฯ มีนาคม, เมษายน 2560; ฝ่ายข้อมูล
กลุ่มบิฮาร์เอ็น มิถุนายน 2559, กุมภาพันธ์ 2560 “ไอเอส” เกิดยาก “ไทยไม่ใช่เป้าหมาย” Post Today, 28
พฤษภาคม 2560; “Thailand’s Deep South not suitable for ISIS: experts”, ประชาไท, 25 มกราคม 2559
งานวิจัยโพสทริปที่ไม่ได้รับการตีพิมพ์ ซึ่งจัดทำโดย Virginie Andre of Deakin University ในปี 2560 และ 2558
เกี่ยวกับกลุ่มไอ “ความประหลาดใจและความอยากรู้อยากเห็น” พบว่ามีอิสลามในระดับหนึ่ง

ในบรรดาเยาวชนมุสลิมไทยทั่วประเทศ Crisis Group สัมภาษณ์, Virginie Andre, กรุงเทพฯ 17 มีนาคม 2560

¹⁴⁸ Crisis Group สัมภาษณ์, นักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมมุสลิมเชื้อสายมลายู, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

¹⁴⁹ Kate Ferguson, Countering Violent Extremism Through Media and Communications Strategies, *Partnership for Conflict, Crime & Security Research*, 1 มีนาคม 2559, น. 10-11

¹⁵⁰ Veldhuis and Staun, อ้างแล้ว น. 64-66

มีหลักฐานไม่มากนักที่ยืนยันว่ากลุ่มไอซิสได้รับความสนับสนุนหรือความเห็นอกเห็นใจในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย โดยผ่านการใช้โซเชียลมีเดีย¹⁵¹ ในช่วงปี 2557- 2558

มลายูบางส่วนได้โพสต์สัญลักษณ์ของกลุ่มไอซิส -เยาวยชนชาวปาตานี

โดยเฉพาะธงสีดำในหน้าเฟซบุ๊กและโซเชียลมีเดียอื่น ๆ

ไม่มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือว่าเป็นการปฏิบัติที่กว้างขวางมากเพียงไร

แต่ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ตั้งข้อสังเกตถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องสองประการ ได้แก่ ประการแรก

การใช้ภาพของกลุ่มไอซิสแพร่หลายมากสุดภายหลังเหตุการณ์ที่กลุ่มไอซิสรบได้ชัยชนะเมื่อปี 2557

และแรงจูงใจดูเหมือนจะเป็นการแสดงความเป็นเอกภาพกับชัยชนะของมุสลิมที่มีกองกำลังอ่อนแอกว่าได้

แต่การโพสต์ภาพเหล่านี้เริ่มจางหายไปเมื่อสื่อมวลชนเริ่มรายงานอย่างกว้างขวางถึงความทารุณโหดร้ายของกลุ่มไอซิส

และยังจางหายไปมากขึ้นเมื่อกลุ่มไอซิสประสบความพ่ายแพ้ในอิรักและซีเรีย ประการที่สอง ธงของกลุ่มไอซิสมีค่าซึ่งเป็นสิ่งที่คุ้นเคยกับชาวมุสลิม ซึ่งไม่ใช่คำที่ผิดโต่งหรือคำที่น่ารังเกียจ

"อัลเลาะห์ มุฮัมมัด ผู้นำสาร" และ "ไม่มีพระเจ้าองค์อื่นนอกจากพระเจ้าอัลเลาะห์"¹⁵²

ตัวแทนของฝ่ายข้อมูลของกลุ่มบีอาร์เอ็นแสดงข้อกังวลว่า คนรุ่นใหม่ในพื้นที่

โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งอาจได้รับอิทธิพลจากการโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่ม

มญิฮาดทางอินเทอร์เน็ต

ในแง่ของการสร้างแรงดึงดูดใจ การโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มไอซิสทำได้อย่างชาญฉลาด

เพราะแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างฝ่ายที่เป็นศัตรูกับความทุกข์ยากที่เกิดขึ้น เพราะทุก ๆ

วัน เยาวยชนในปาตานีได้เห็นการกดขี่ของชาวสยาม

ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่โฆษณาชวนเชื่อเหล่านี้นำเสนอ

ความเสี่ยงสำหรับเยาวยชนที่อยู่นอกเหนือจากแนวร่วมต่าง ๆ [กลุ่มบีอาร์เอ็น]

คือพวกเขาขาดวุฒิภาวะด้านศาสนาหรือการเมือง ทำให้หลงเชื่อคำโฆษณาเหล่านี้ได้ง่าย

กลุ่มบีอาร์เอ็นเชื่อว่าสามารถควบคุมปัญหานี้ได้

แต่แสดงความสนใจที่จะทำงานร่วมกับประชาคมระหว่างประเทศ

เพื่อสร้างกำแพงสกัดลัทธิปฏิฮาดในภูมิภาค

ตัวแทนของกลุ่มบีอาร์เอ็นไม่ได้ให้รายละเอียดชัดเจนเกี่ยวกับภาพที่ต้องการ

แต่บอกว่าถ้ามีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองมากขึ้นเพื่อการพูดคุยและความร่วมมือระหว่างประเทศ

กลุ่มบีอาร์เอ็นก็จะสามารถปกป้องปาตานีจากอิทธิพลจากภายนอกเหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น¹⁵³

เนื่องจากไม่มีการให้รายละเอียด

และเนื่องจากตัวแทนของบีอาร์เอ็นเพิ่งจะปรากฏตัวสู่สาธารณะเมื่อเร็ว ๆ นี้

และมีความลังเลในการแสดงออก

จึงต้องมีการตีความต่อไปว่าพวกเขามีความจริงใจในการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศ

ากน้อยเพียงใด ความกังวลเกี่ยวกับอิทธิพลของญิฮาดิสต์ที่เป็นต่างชาติอาจเป็นเรื่องจริง

แต่ก็เป็นไปได้ว่า

กลุ่มบีอาร์เอ็นมองว่าการที่ประชาคมระหว่างประเทศให้ความสนใจต่อกลุ่มไอซิส

¹⁵¹ การติดตามข้อมูลโซเชียลมีเดียของญิฮาดิสต์ทำได้ยาก เนื่องจากมักมีการปิดเว็บไซต์ของกลุ่มเหล่านี้ และมีการเปิดใหม่อย่างสม่ำเสมอ นักการทูตให้ข้อมูลว่า มีเว็บไซต์ของญิฮาดิสต์ค่อนข้างน้อย (แห่ง 10 ไม่ถึง) ที่มีเป้าหมายเจาะจงที่กลุ่มมุสลิมไทยCrisis Group สัมภาษณ์, กรุงเทพฯ เมษายน, สิงหาคม 2560

¹⁵² Crisis Group สัมภาษณ์, นักศึกษามุสลิมเชื้อสายมลายู, ปัตตานี; สมาชิกสภาภาษามลายูแห่งประเทศไทย, ปัตตานี; แกนนำอาวุโสขบวนการพูโล-MKPAI, กุมภัพันธ์ and มีนาคม 2560 Hara Shintaro, "Bin Laden was everywhere", ประชาไท, 22 มีนาคม 2559

¹⁵³ Crisis Group สัมภาษณ์, ฝ่ายข้อมูล กลุ่มบีอาร์เอ็น, มิถุนายน 2560 และกุมภาพันธ์ 2559

และความพยายามของทางกลุ่มที่จะเน้นให้เห็นภัยคุกคามเช่นนี้
เป็นโอกาสที่จะช่วยความได้เปรียบจากความสัมพันธ์กับกลุ่มภายนอก
เพื่อหนุนเสริมจุดยืนของตน กรณีที่ข้อเรียกร้องไม่ได้รับการตอบสนอง
ย่อมจะทำให้รัฐไทยอาจต้องเผชิญกับศัตรูที่ร้ายกาจกว่านั้นมากโดยเร็ว

ข. ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ

การก่อความไม่สงบที่ยืดเยื้อและไม่อาจหาตัวผู้กระทำได้
เป็นพลวัตที่น่าจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขบวนการของฝ่ายที่ต่อสู้
และเป็นโอกาสให้ญิฮาดิสต์ที่เป็นต่างชาตินำไปใช้เป็นประโยชน์ของฝ่ายตน
นับเป็นข้อกังวลโดยรวมที่ครอบคลุมทั้ง เช่น ความรู้สึกสิ้นหวังในบรรดาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู
การแบ่งเป็นก๊กเป็นฝ่ายภายในกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง หรือการที่รัฐหันไปใช้ยุทธวิธีแบบแข็งกร้าว
ซึ่งเป็นการยั่วยุให้เกิดการตอบโต้กลับของฝ่ายที่ต่อสู้โต้แย้ง กล่าวโดยรวมแล้ว
ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อหมายถึงการมีอาวุธมากขึ้น มีผู้ชำนาญการด้านความรุนแรงมากขึ้น
และทำให้ความแบ่งแยกทางศาสนาและชาติพันธุ์รุนแรงขึ้น

หากไม่มีการพูดคุยสันติภาพอย่างมีส่วนร่วม หรือหากไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพูดคุย
ย่อมทำให้เกิดความเสียหายมากขึ้นที่กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งจะหันไปใช้ความรุนแรงที่เรียกร้องความ
สนใจ เพื่อกดดันรัฐบาลไทยมากขึ้น มีสัญญาณบ่งบอกว่า
ความพยายามของขบวนการฝ่ายสุดโต่งที่จะดัดแปลงปฏิบัติการโจมตี
นอกเหนือจากจังหวัดชายแดนใต้ หรือปฏิบัติการที่ทำให้เกิดความสูญเสียต่อพลเรือน
เริ่มอ่อนแอลง¹⁵⁴
บางส่วนแย้งว่ากระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขเป็นการผลักดันให้กลุ่มบีอาร์เอ็นไปอยู่ชายขอบ
เพราะเป็นกระบวนการที่ทางกลุ่มปฏิเสธแต่ก็ไม่ถึงกับไม่ยอมรับในแง่หลักการ
หรือถึงกับหลีกเลี่ยง
แต่เป็นสิ่งที่ทางกลุ่มพยายามแสวงหาความร่วมมือจากภายนอกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้¹⁵⁵

สิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นแม้จะไม่แน่นอนนักคือการแบ่งแยกเป็นกลุ่มย่อย
ซึ่งอาจเป็นผลมาจากช่องว่างระหว่างรุ่นคน
และอาจเป็นเหตุให้กลุ่มเหล่านี้มองเห็นข้อได้เปรียบในการเข้าสังกัดกับกลุ่มญิฮาดิสต์
ความชะงักงันในแง่การรณรงค์ก่อความไม่สงบหรือการพูดคุยสันติภาพ
อาจทำให้แนวร่วมสุดโต่งเกิดความอ่อนล้า อดีตผู้ต้องขังเรือนจำกลางจังหวัดปัตตานีบอกว่า
ผู้ก่อความไม่สงบที่เคยต้องโทษจำคุกหลายคนต่างแสดงความรู้สึกเป็นเพื่อนร่วมอุดมการณ์กับ
กลุ่มไอซิส โดยถือเสมือนเป็นนักรบมุสลิมด้วยกัน
แต่ถ้าถามว่าพวกเขาต้องการเข้าร่วมกับกลุ่มไอซิสหรือไม่ “

¹⁵⁴ การโจมตีบางส่วนที่เกิดขึ้นนอกจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่
ระเบิดขนาดเล็กซึ่งเกิดขึ้นใกล้มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2556
รถบรรทุกระเบิดที่ยังไม่ทันระเบิดออกที่ภูเก็ต เมื่อเดือนธันวาคม 2556
คาร์บอมบ์ในที่จอดรถของห้างสรรพสินค้าในเกาะสมุย เมื่อเดือนเมษายน 2558
และการวางระเบิดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้ตอนบนช่วงระหว่างวันที่ 11-12 สิงหาคม 2559
¹⁵⁵ Crisis Group สัมภาษณ์, ฝ่ายข้อมูล กลุ่มบีอาร์เอ็น, กุมภาพันธุ์ 2560;
นักกิจกรรมภาคประชาสังคมแนวสาลาฟี; สมาชิกคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี,
สัมภาษณ์ทั้งสองครั้งในปัตตานี, กุมภาพันธุ์ 2560; นักวิเคราะห์ชาวไทย, กรุงเทพฯ มีนาคม 2560
กลุ่มบีอาร์เอ็นระบุว่า พวกเขาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมาราปาตานี การพูดคุยสันติภาพ
กลุ่มบีอาร์เอ็นกำหนดเป็นเงื่อนไขของการเจรจาว่าต้องมีคนกลางที่ไม่ลำเอียง มีผู้สังเกตการณ์ที่เป็นกลาง
และเป็นกระบวนการที่ออกแบบโดยผู้เจรจา Barisan Revolusi Nasional Melayu (กลุ่มบีอาร์เอ็น), โบแนลชัว,
10 เมษายน 2560

พวกเขาจะบอกว่ามันเป็นไปไม่ได้หรอก
เพราะการต่อสู้ของพวกเขาเพื่อประชาชนและมาตุภูมิของพวกเขาเองยังไม่สิ้นสุด
‘แล้วทำไมเราต้องไปยังประเทศของเขา
ในขณะที่การต่อสู้ในประเทศของเราเองก็ยังไม่สิ้นสุด?’¹⁵⁶
นักวิเคราะห์ด้านความมั่นคงอาวุโสตั้งข้อสังเกตว่า
หากจะมีกลุ่มมุสลิมเชื้อสายมลายูที่แยกตัวออกมาและนำยุทธวิธีของผู้ก่อการร้ายไปใช้
มีแนวโน้มว่าพวกเขาจะยอมรับแนวคิดชาตินิยมปัตตานี มากกว่าอุดมการณ์อิสลาม¹⁵⁷

ข้อกังวลที่อาจเกิดขึ้นอีกประการหนึ่งคือ
ความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นหรือการโจมตีซ้ำแล้วซ้ำอีกต่อพลเรือนนอกจังหวัดชายแดนใต้
ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความรู้สึกชิงชังต่อมุสลิมมากขึ้น
และกระพือความรู้สึกชาตินิยมของพุทธสุดโต่ง
ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจและความเกลียดชังระหว่างชุมชนมุสลิมและพุทธทั่วทั้งประเทศ¹⁵⁸
ในทางกลับกัน

ความพยายามของรัฐที่จะนำนโยบายเดิมซึ่งถูกมองว่าไม่เป็นธรรมกับมุสลิมมาใช้ใหม่
จะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีการคุกคามทางศาสนา ผู้ให้ข้อมูลหลายคน ยกตัวอย่างเช่น
ถ้ามีการรื้อฟื้นคำสั่งห้ามสวมฮิญาบ ซึ่งเคยถูกยกเลิกไปเมื่อทศวรรษ 1980
แม้ว่าในความเป็นจริงไม่เคยมีการพิจารณาจะนำนโยบายนี้มาใช้ใหม่¹⁵⁹
ข้อเสนอที่ไม่ได้ผ่านการไตร่ตรองเป็นอย่างดี อย่างการเสนอให้ก่อสร้างพุทธมณฑลที่ปัตตานี
เสี่ยงจะทำให้เกิดความแปลกแยกมากขึ้น
ทำให้เกิดความรู้สึกเลือกปฏิบัติในบรรดาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู
ความรู้สึกเช่นนี้ได้ส่งผลให้เกิดความเหินห่างเห็นใจมากขึ้นต่อขบวนการอิสลามิสต์ข้ามชาติในที่อื่น
ๆ มาแล้ว เนื่องจากพวกเขาอ้างว่าดำเนินการเพื่อปกป้องชาวมุสลิม¹⁶⁰

ประการสุดท้าย มีความเสี่ยงที่ผู้สนับสนุนกลุ่มไอซิสในมาเลเซีย
จะทะลักเข้ามาในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย
ซึ่งอาจกลายเป็นที่หลบภัยสำหรับอิสลามิสต์จากมาเลเซีย
เนื่องจากพรมแดนซึ่งไม่มีกำแพงอย่างชัดเจน และการมีอาชุนมากมายในพื้นที่
ตามความเห็นของอาห์เหม็ด ซาฮิด ฮามิดี (Ahmad Zahid Hamidi) รองนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย (
ผู้สนับสนุนกลุ่มไอซิสได้เดินทางข้ามพรมแดนจากไทยไปมาเลเซีย และจากมาเลเซียไปไทย
เป็นทางผ่านเพื่อไปยังประเทศอื่น
นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ได้กล่าวยอมรับความจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนใต้

¹⁵⁶ Crisis Group สัมภาษณ์, อดีตผู้ต้องขัง, เรือนจำกลางจังหวัดปัตตานี, ปัตตานี, เมษายน 2560

¹⁵⁷ Crisis Group สัมภาษณ์, นักวิเคราะห์ด้านความมั่นคง, กรุงเทพฯ กุมภาพันธ์ 2560

¹⁵⁸ Crisis Group สัมภาษณ์, เจ้าหน้าที่ทหาร, นราธิวาส, มีนาคม 2560; แกนนำชุมชนพุทธ, ยะลา, เมษายน 2560
“ISIS spillover unlikely in Thailand, but can't be ignored, experts say”, ประชาไท, 4 ธันวาคม 2558; “Thailand: Buddhists cite violence fears in bid to withhold mosque permit”, Benar News, 7 มิถุนายน 2560;
Panu Wongcha-um, “In conflict-hit southern Thailand, Buddhist nationalism is on the rise”, Channelnewsasia.com, 18 มิถุนายน 2560

¹⁵⁹ Crisis Group สัมภาษณ์, นักเคลื่อนไหวภาคประชาสังคมสายสากล, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2560

¹⁶⁰ จังหวัดปัตตานีด้วยความสนับสนุนจากเครือข่ายพุทธเพื่อคุ้มครองส่งเสริมพระพุทธศาสนา
เสนอให้ก่อสร้างพุทธมณฑลในเขตอำเภอเมือง ชาวมุสลิมในพื้นที่ได้คัดค้านจนมีการยกเลิกโครงการนี้ไป “Thailand's Deep South not suitable for ISIS: experts”, ประชาไท, 25 มกราคม 2559; “Muslim leaders question Buddhist park plan in Pattani”, Bangkok Post, 17 มกราคม 2560

ทั้งนี้เพื่อสกัดกั้นโอกาสที่กลุ่มหัวรุนแรงจากภายนอกจะเข้ามาแทรกแซงในสถานการณ์ความขัดแย้ง¹⁶¹

แม้จะมีข้อกังวลเหล่านี้

ภาคใต้ตอนล่างของไทยในปัจจุบันยังคงมีบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรต่อกลุ่มต่าง ๆ อย่างกลุ่มไอซิสหรือกลุ่มอัลกออิดะห์ แต่ในขณะที่การก่อความไม่สงบยังยืดเยื้อต่อไป ก็มีความเสี่ยงเช่นกันที่กลุ่มซึ่งแยกตัวออกมาหรือกลุ่มอื่น ๆ อาจเห็นประโยชน์จากการเข้าสังกัดกับญิฮาดิสต์ข้ามชาติ การยุติความขัดแย้งจึงควรเป็นเรื่องเร่งด่วน ทั้งของฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง ซึ่งจะช่วยยุติความทุกข์ยากของประชาชนและผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมา ทั้งยังช่วยลดภัยคุกคามดังกล่าวได้ การพูดคุยโดยตรงระหว่างรัฐบาลกรุงเทพฯ กับกลุ่มบีอาร์เอ็น และความพร้อมที่จะประนีประนอมของทั้งสองฝ่าย จึงนับเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน

สำหรับกลุ่มบีอาร์เอ็น หมายถึงการยอมรับจุดยุติ เพื่อรักษาอาณาเขตของประเทศไทยเอาไว้ สำหรับรัฐบาลไทย หมายถึงการยอมรับว่า สถานการณ์การเมืองที่เป็นอยู่ไม่มีแนวโน้มจะช่วยยุติความรุนแรงลงได้ แนวทางกระจายอำนาจทางการเมืองซึ่งอยู่บนพื้นฐานการเคารพอัตลักษณ์ของมุสลิมเชื้อสายมลายู และทำให้เกิดโอกาสที่จะบรรลุความหวังของคนในพื้นที่ โดยที่สามารถถ่วงดุลครองสิทธิของชาวพุทธในพื้นที่ไว้ได้ ยังคงเป็นความหวังที่ดีสุดในการคลี่คลายความขัดแย้งครั้งนี้ ประชาคมระหว่างประเทศอาจมีส่วนช่วยด้วยการกระตุ้นให้ทั้งสองฝ่ายพูดคุย และให้ความสนับสนุนหากมีความเหมาะสม และช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่ง เพื่อให้สามารถเข้าร่วมการพูดคุยได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งยังต้องหลีกเลี่ยงที่จะประณามการก่อความไม่สงบว่าเป็นปัญหาจาก ความสุดโต่งที่รุนแรง¹⁶² การคลี่คลายความขัดแย้งจึงควรเป็นหน้าที่สำคัญสุด

¹⁶¹ "Cross-border crime, counterterrorism among key issues in Zahid's visit", *New Straits Times*, 4 สิงหาคม 2559; "บิกตู" ปิดไฟได้เชื่อมต่อโยง "ไอเอส"- คมชัดลึก 30 พฤษภาคม 2560

¹⁶² สำหรับการวิเคราะห์อย่างละเอียดเกี่ยวกับความเสี่ยงของการต่อต้านหรือป้องกันความสุดโต่งที่รุนแรง (Countering or Preventing Violent Extremism - C/PVE) โดยทั่วไป โปรดดู Crisis Group, *Exploiting Disorder*, อ้างแล้ว

V. สรุป

การก่อความไม่สงบของสมาชิกชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย ที่กระทำต่อรัฐไทย สำหรับนักสังเกตการณ์บางส่วนอาจมองว่าเป็นการเปิดประตูรับกลุ่มญิฮาดิสต์ข้ามชาติที่ต้องการขยายอิทธิพลของตนแน่นอนว่ามีกรณีของกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งซึ่งมีเป้าหมายการดำเนินงานในพื้นที่อาจมองเห็นข้อได้เปรียบจากการเข้าสังกัดกับกลุ่มญิฮาดสากล แต่จนถึงปัจจุบันอย่างน้อยในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย ลัทธิชาตินิยมในพื้นที่ยังคงแสดงจุดยืนที่แตกต่างจากวิธีการและอุดมการณ์ของกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ ประเทศไทยไม่เคยมีมรดกของขบวนการและเครือข่ายญิฮาดิสต์ ซึ่งได้ประกาศความภักดีต่อกลุ่มไอซิสและกลุ่มอัลกออิดะห์ ต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แกนนำของแนวร่วมสุดโต่งในปัจจุบัน ต่างมีความรังเกียจกลุ่มเหล่านี้และบรรดาพันธมิตรของกลุ่มในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากพวกเขามองว่าการเข้าไปเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้ายสากลจะเป็นภัยคุกคามต่อเป้าหมายการกำหนดชะตากรรมของตนเองของปาดานี การนำยุทธวิธีของกลุ่มญิฮาดมาใช้ จะทำให้พวกเขาสูญเสียความสนับสนุนในพื้นที่และสูญเสียความชอบธรรมในระดับสากล ทั้งยังทำให้เกิดความรังเกียจจากระดับสากลด้วย

หมายถึงว่าในปัจจุบัน การขยายตัวของญิฮาดิสต์ในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย ยังเป็นไปได้อย่างมากแค่ในระดับทฤษฎี แต่นับเป็นความผิดพลาดถ้าเราจะเพิกเฉยอย่างสิ้นเชิงต่อความเป็นไปได้ที่ญิฮาดิสต์อาจโน้มนำวใจบุคคลหรือกลุ่มบุคคลขนาดเล็ก หรือแม้กระทั่งกลุ่มย่อยต่าง ๆ ซึ่งแฝงตัวอยู่ในกลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งในปัจจุบัน ยังไม่มีสัญญาณชัดเจนว่าสิ่งนี้กำลังเกิดขึ้น และมีเหตุปัจจัยหลายประการที่ช่วยลดความเสี่ยงเช่นนี้ได้ แต่แรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกับความรุนแรงของญิฮาดิสต์อาจเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ และบ่อยครั้งที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับศรัทธาต่อศาสนาหรืออุดมการณ์เลย

กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูและรัฐไทย ควรเล็งเห็นประโยชน์ร่วมกันที่จะสกัดการเข้ามาของกลุ่มไอซิสและกลุ่มญิฮาดอื่น ๆ แม้ว่าความขัดแย้งในปัจจุบันอาจไม่นำไปสู่ความอ่อนแอของระบบ ซึ่งญิฮาดิสต์สามารถใช้ประโยชน์ได้แบบในประเทศอื่น แต่ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ทำให้เกิดเงื่อนไขซึ่งสนับสนุนการเข้ามาแทรกแซงของญิฮาดิสต์มากขึ้น ความยืดหยุ่นของความรุนแรงหรือการคิดคำนวณที่ผิดพลาด อาจส่งผลให้กลุ่มที่มีแนวคิดสุดโต่งบางส่วนหันมาใช้ความรุนแรงเพื่อเรียกร้องความสนใจมากขึ้น ซึ่งย่อมส่งผลให้เกิดความรู้สึกต่อต้านมุสลิมมากขึ้นในประเทศไทย และส่งเสริมความขัดแย้งทางศาสนามากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหานี้และเพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีต่อประชาชนในภาคใต้ตอนล่างของไทย รัฐบาลไทยและแนวร่วมก่อความไม่สงบ ควรหาทางประนีประนอมและพูดคุยเพื่อยุติความขัดแย้ง

กรุงเทพฯ / บรัสเซลส์, 8 พฤศจิกายน 2560

ภาคผนวก ก :แผนที่ประเทศไทย

ภาคผนวก ข :เกี่ยวกับ International Crisis Group

International Crisis Group (Crisis Group) เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนอิสระที่ไม่แสวงหากำไร มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 120 คนกระจายอยู่ในห้าทวีป โดยทำงานในด้านการวิเคราะห์และการรณรงค์ระดับสูง เพื่อป้องกันและคลี่คลายความขัดแย้งซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิต

Crisis Group ใช้แนวทางการดำเนินงานที่มีพื้นฐานจากการวิจัยภาคสนาม เรามีทีมของนักวิเคราะห์การเมืองที่ประจำอยู่ในหรือใกล้เคียงกับประเทศหรือภูมิภาคที่เสี่ยงต่อความรุนแรงอย่างกว้างขวาง เสี่ยงต่อความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นหรือเกิดขึ้นบ่อยครั้ง จากข้อมูลและการประเมินในภาคสนาม ทำให้ทางองค์กรสามารถจัดทำรายงานวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะทางการเมืองสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจในระดับสากล ระดับภูมิภาคและระดับชาติ Crisis Group ยังตีพิมพ์เผยแพร่ *CrisisWatch* ซึ่งเป็นจดหมายข่าวรายเดือนเพื่อเตือนภัยด้านต่าง ๆ โดยเป็นการให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกือบ 70 แห่ง หรือความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก

รายงานของ Crisis Group ได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางผ่านระบบอีเมล และผ่านเว็บไซต์ในเวลาเดียวกัน www.crisisgroup.org Crisis Group รวมมืออย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลและผู้ที่มีอิทธิพลต่อรัฐบาล รวมทั้งสื่อมวลชน เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของการวิเคราะห์วิกฤต และเพื่อให้มีการสนับสนุนข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

คณะกรรมการของ Crisis Group ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสำคัญจากด้านการเมือง การทูต ธุรกิจ และสื่อ มีส่วนร่วมโดยตรงที่จะทำให้งานและข้อเสนอแนะของเราเป็นที่รับรู้ในบรรดาผู้กำหนดนโยบายระดับสูงทั่วโลก ประธานของ Crisis Group คือ Lord Mark Malloch-Brown อดีตเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ และผู้บริหารของ United Nations Development Programme (UNDP) และมีรองประธานคือ Ayo Obe นักกฎหมาย คอลัมน์นิส พิธีกรรายการทีวีในไนจีเรีย

Jean-Marie Guéhenno ประธานและซีอีโอของ Crisis Group เคยดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยเลขาธิการสหประชาชาติสำหรับกองกำลังรักษาสันติภาพระหว่างปี 2543 - 2551 และในปี 2555

ในฐานะผู้ช่วยทูตพิเศษสหประชาชาติและผู้ช่วยทูตพิเศษของสันนิบาตรัฐอาหรับในซีเรีย เขาได้ลงจากตำแหน่งผู้ช่วยทูตพิเศษ เพื่อมาเป็นประธานคณะกรรมการที่จัดทำรายงานว่าด้วยกิจการกลาโหมและความมั่นคงแห่งชาติของฝรั่งเศส ในปี 2556

สำนักงานระหว่างประเทศของ Crisis Group อยู่ที่กรุงบรัสเซลส์ และทางหน่วยงานยังมีสำนักงานอยู่ในประเทศอื่น ๆ อีก 10 แห่ง ทั้งที่มิชเคก โบโกตา ดาการ์ คาบูล อิสลามาบัด อิสตันบูล ไนโรบี ลอนดอน นิวยอร์กและวอชิงตันดีซี และยังมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้ อามูจา แอลเจีย กรุงเทพฯ เบรุต การากัส กากาชา กัวเตมาลา ฮองกง เยเรซาเล็ม โจฮันเนสเบิร์ก จูบา เม็กซิโกซิตี นิวเดลี ราบัต ซานา ทบิลีซี ไตรอนโต ตรีโปลี ตูนิซ และย่างกุ้ง

Crisis Group ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาล มูลนิธิ และภาคเอกชนหลายแห่ง ในปัจจุบัน Crisis Group มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐบาลหลายแห่ง รวมทั้ง

กระทรวงการต่างประเทศและการค้าออสเตรเลีย หน่วยงานพัฒนาแห่งออสเตรเลีย
กระทรวงการต่างประเทศเดนมาร์ก กระทรวงการต่างประเทศเนเธอร์แลนด์ European Un-
ion Instrument contributing to Stability and Peace (IcSP)
กระทรวงการต่างประเทศฟินแลนด์ หน่วยงานพัฒนาแห่งฝรั่งเศส กระทรวงกลาโหมฝรั่งเศส
กระทรวงการต่างประเทศฝรั่งเศส กระทรวงการต่างประเทศเยอรมนี Global Affairs Can-
ada, Irish Aid, ราชรัฐลิกเตนสไตน์ กระทรวงการต่างประเทศลักเซมเบิร์ก
กระทรวงการต่างประเทศและการค้านิวซีแลนด์ กระทรวงการต่างประเทศนอร์เวย์
กระทรวงการต่างประเทศสวีเดน กระทรวงการต่างประเทศสวิตเซอร์แลนด์

Crisis Group ยังมีความสัมพันธ์กับมูลนิธิต่าง ๆ ดังนี้ Carnegie Corporation of New York,
Henry Luce Foundation, Humanity United, John D. and Catherine T. MacArthur
Foundation, Oak Foundation, Open Society Foundations, Ploughshares Fund,
Robert Bosch Stiftung และ Wellspring Philanthropic Fund

พฤศจิกายน 2560

ภาคผนวก ค: รายงานและสื่อเกี่ยวกับเอเชียที่เผยแพร่ตั้งแต่ปี 2557

รายงานพิเศษ

Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State, Special Report N°1, 14 March 2016 (also available in Arabic and French).

Seizing the Moment: From Early Warning to Early Action, Special Report N°2, 22 June 2016.

Counter-terrorism Pitfalls: What the U.S. Fight against ISIS and al-Qaeda Should Avoid, Special Report N°3, 22 March 2017.

เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ

Old Scores and New Grudges: Evolving Sino-Japanese Tensions, Asia Report N°258, 24 July 2014 (also available in Chinese).

Risks of Intelligence Pathologies in South Korea, Asia Report N°259, 5 August 2014.

Stirring up the South China Sea (III): A Fleeting Opportunity for Calm, Asia Report N°267, 7 May 2015 (also available in Chinese).

North Korea: Beyond the Six-Party Talks, Asia Report N°269, 16 June 2015.

Stirring up the South China Sea (IV): Oil in Troubled Waters, Asia Report N°275, 26 January 2016 (also available in Chinese).

East China Sea: Preventing Clashes from Becoming Crises, Asia Report N°280, 30 June 2016.

China's Foreign Policy Experiment in South Sudan, Asia Report N°288, 10 July 2017.

เอเชียใต้

Policing Urban Violence in Pakistan, Asia Report N°255, 23 January 2014.

Afghanistan's Insurgency after the Transition, Asia Report N°256, 12 May 2014.

Education Reform in Pakistan, Asia Report N°257, 23 June 2014.

Afghanistan's Political Transition, Asia Report N°260, 16 October 2014.

Resetting Pakistan's Relations with Afghanistan, Asia Report N°262, 28 October 2014.

Sri Lanka's Presidential Election: Risks and Opportunities, Asia Briefing N°145, 9 December 2014.

Mapping Bangladesh's Political Crisis, Asia Report N°264, 9 February 2015.

Women, Violence and Conflict in Pakistan, Asia Report, N°265, 8 April 2015.

The Future of the Afghan Local Police, Asia Report N°268, 4 June 2015.

Revisiting Counter-terrorism Strategies in Pakistan: Opportunities and Pitfalls, Asia Report N°271, 22 July 2015.

Sri Lanka Between Elections, Asia Report N°272, 12 August 2015.

Winning the War on Polio in Pakistan, Asia Report N°273, 23 October 2015.

Nepal's Divisive New Constitution: An Existential Crisis, Asia Report N°276, 4 April 2016.

Political Conflict, Extremism and Criminal Justice in Bangladesh, Asia Report N°277, 11 April 2016.

Sri Lanka: Jumpstarting the Reform Process, Asia Report N°278, 18 May 2016.

Pakistan's Jihadist Heartland: Southern Punjab, Asia Report N°279, 30 May 2016.

Pakistan: Stoking the Fire in Karachi, Asia Report N°284, 15 February 2017.

Afghanistan: The Future of the National Unity Government, Asia Report N°285, 10 April 2017.

Sri Lanka's Transition to Nowhere, Asia Report N°286, 16 May 2017.

Sri Lanka's Conflict-Affected Women: Dealing with the Legacy of War, Asia Report N°289, 28 July 2017.

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Myanmar's Military: Back to the Barracks?, Asia Briefing N°143, 22 April 2014 (also available in Burmese).

Counting the Costs: Myanmar's Problematic Census, Asia Briefing N°144, 15 May 2014 (also available in Burmese).

Myanmar: The Politics of Rakhine State, Asia Report N°261, 22 October 2014 (also available in Burmese).

A Coup Ordained? Thailand's Prospects for Stability, Asia Report N°263, 3 December 2014.

Myanmar's Electoral Landscape, Asia Report N°266, 28 April 2015 (also available in Burmese).

Southern Thailand: Dialogue in Doubt, Asia Report N°270, 8 July 2015.

Myanmar's Peace Process: A Nationwide Ceasefire Remains Elusive, Asia Briefing N°146, 16 September 2015 (also available in Burmese).

The Myanmar Elections: Results and Implications, Asia Briefing N°147, 9 December 2015 (also available in Burmese).

Thailand's Lengthening Roadmap to Elections, Asia Report N°274, 10 December 2015.

The Philippines: Renewing Prospects for Peace in Mindanao, Asia Report N°281, 6 July 2016.

Myanmar's New Government: Finding Its Feet?, Asia Report N°282, 29 July 2016 (also available in Burmese).

Southern Thailand's Peace Dialogue: No Traction, Asia Briefing N°148, 21 September 2016.

Myanmar's Peace Process: Getting to a Political Dialogue, Asia Briefing N°149, 19 October 2016 (also available in Burmese).

Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State, Asia Report N°283, 15 December 2016 (also available in Burmese).

Building Critical Mass for Peace in Myanmar, Asia Report N°287, 29 June 2017 (also available in Burmese).

Buddhism and State Power in Myanmar, Asia Report N°290, 5 September 2017.

ภาคผนวก ง: คณะกรรมการบริหาร International Crisis Group

CO-CHAIR

Lord (Mark) Malloch-Brown
Former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP)

PRESIDENT & CEO

Jean-Marie Guéhenno
Former UN Under-Secretary-General for Peacekeeping Operations

VICE-CHAIR

Ayo Obe
Chair of the Board of the Gorée Institute (Senegal); Legal Practitioner (Nigeria)

OTHER TRUSTEES

Fola Adeola
Founder and Chairman, FATE Foundation

Ali al Shihabi
Author; Founder and former Chairman of Rasmala Investment Bank

Celso Amorim
Former Minister of External Relations of Brazil; Former Defence Minister

Hushang Ansary
Chairman, Parman Capital Group LLC; Former Iranian Ambassador to the U.S. and Minister of Finance and Economic Affairs

Nahum Barnea
Political Columnist, Israel

Kim Beazley
Former Deputy Prime Minister of Australia and Ambassador to the U.S.; Former Defence Minister

Carl Bildt
Former Prime Minister and Foreign Minister of Sweden

Emma Bonino
Former Foreign Minister of Italy and European Commissioner for Humanitarian Aid

Lakhdar Brahimi
Member, The Elders; UN Diplomat; former Minister of Algeria

Cheryl Carolus
Former South African High Commissioner to the UK and Secretary General of the African National Congress (ANC)

Maria Livanos Cattai
Former Secretary General of the International Chamber of Commerce

Wesley Clark
Former NATO Supreme Allied Commander

Sheila Coronel

Toni Stabile Professor of Practice in Investigative Journalism; Director, Toni Stabile Center for Investigative Journalism, Columbia University

Frank Giustra

President & CEO, Fiore Financial Corporation

Mo Ibrahim

Founder and Chair, Mo Ibrahim Foundation; Founder, Celtel International

Wolfgang Ischinger

Chairman, Munich Security Conference; former German Deputy Foreign Minister and Ambassador to the UK and U.S.

Asma Jahangir

Former President of the Supreme Court Bar Association of Pakistan; former UN Special Rapporteur on the Freedom of Religion or Belief

Yoriko Kawaguchi

Former Foreign Minister of Japan; former Environment Minister

Wadah Khanfar

Co-Founder, Al Sharq Forum; former Director General, Al Jazeera Network

Wim Kok

Former Prime Minister of the Netherlands

Andrey Kortunov

Director General of the Russian International Affairs Council

Ivan Krastev

Chairman of the Centre for Liberal Strategies (Sofia); Founding Board Member of European Council on Foreign Relations

Ricardo Lagos

Former President of Chile

Joanne Leedom-Ackerman

Former International Secretary of PEN International; Novelist and journalist, U.S.

Helge Lund

Former Chief Executive BG Group (UK) and Statoil (Norway)

Shivshankar Menon

Former Foreign Secretary of India; former National Security Advisor

Naz Modirzadeh

Director of the Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict

Saad Mohseni

Chairman and Chief Executive Officer of MOBY Group

Marty Natalegawa

Former Minister of Foreign Affairs of Indonesia, Permanent Representative to the UN, and Ambassador to the UK

Roza Otunbayeva

Former President of the Kyrgyz Republic; Founder of the International Public Foundation "Roza Otunbayeva Initiative"

Thomas R. Pickering

Former U.S. Under Secretary of State and Ambassador to the UN, Russia, India, Israel, Jordan, El Salvador and Nigeria

Olympia Snowe

Former U.S. Senator and Member of the House of Representatives

Javier Solana

President, ESADE Center for Global Economy and Geopolitics; Distinguished Fellow, The Brookings Institution

Alexander Soros

Global Board Member, Open Society Foundations

George Soros

Founder, Open Society Foundations and Chair, Soros Fund Management

Pär Stenbäck

Former Minister of Foreign Affairs and of Education, Finland; Chairman of the European Cultural Parliament

Jonas Gahr Støre

Leader of the Labour Party and Labour Party Parliamentary Group; former Foreign Minister of Norway

Lawrence H. Summers

Former Director of the U.S. National Economic Council and Secretary of the U.S. Treasury; President Emeritus of Harvard University

Helle Thorning-Schmidt

CEO of Save the Children International; former Prime Minister of Denmark

Wang Jisi

Member, Foreign Policy Advisory Committee of the Chinese Foreign Ministry; President, Institute of International and Strategic Studies, Peking University

PRESIDENT'S COUNCIL

A distinguished group of individual and corporate donors providing essential support and expertise to Crisis Group.

CORPORATE	INDIVIDUAL	
BP	(5) Anonymous	Herman De Bode
Shearman & Sterling LLP	Scott Bessent	Alexander Soros
Statoil (U.K.) Ltd.	David Brown & Erika Franke	Ian R. Taylor
White & Case LLP	Stephen & Jennifer Dattels	

INTERNATIONAL ADVISORY COUNCIL

Individual and corporate supporters who play a key role in Crisis Group's efforts to prevent deadly conflict.

CORPORATE	INDIVIDUAL	
(2) Anonymous	(2) Anonymous	Geoffrey R. Hoguet & Ana Luisa Ponti
APCO Worldwide Inc.	Mark Bergman	David Jannetti
Atlas Copco AB	Stanley Bergman & Edward Bergman	Faisel Khan
Chevron		Cleopatra Kitti
Edelman UK	Elizabeth Bohart	Michael & Jackie Lambert
HSBC Holdings plc	Eric Christiansen	Leslie Lishon
MetLife	Sam Englehardt	Virginie Maisonneuve
Noble Energy	The Edelman Family	Dennis Miller
RBC Capital Markets	Foundation	The Nommontu Foundation
Shell	Seth & Jane Ginns	Brian Paes-Braga
	Ronald Glickman	Kerry Propper
	David Harding	Duco Sickinghe
	Rita E. Hauser	Nina K. Solarz
		Enzo Viscusi

AMBASSADOR COUNCIL

Rising stars from diverse fields who contribute their talents and expertise to support Crisis Group's mission.

Amy Benziger	Lindsay Iversen	Nidhi Sinha
Tripp Callan	Azim Jamal	Chloe Squires
Kivanc Cubukcu	Arohi Jain	Leeanne Su
Matthew Devlin	Christopher Louney	Bobbi Thomason
Victoria Ergolavou	Matthew Magenheimer	AJ Twombly
Noa Gafni	Madison Malloch-Brown	Dillon Twombly
Christina Bache Fidan	Megan McGill	Annie Verderosa
Lynda Hammes	Hamesh Mehta	Zachary Watling
Jason Hesse	Tara Opalinski	Grant Webster
Dalí ten Hove	Perfecto Sanchez	

SENIOR ADVISERS

Former Board Members who maintain an association with Crisis Group, and whose advice and support are called on (to the extent consistent with any other office they may be holding at the time).

Martti Ahtisaari Chairman Emeritus	Lakhdar Brahimi	Carla Hills
George Mitchell Chairman Emeritus	Kim Campbell	Swanee Hunt
Gareth Evans President Emeritus	Jorge Castañeda	Aleksander Kwasniewski
	Naresh Chandra	Todung Mulya Lubis
	Eugene Chien	Allan J. MacEachen
Kenneth Adelman	Joaquim Alberto Chissano	Graça Machel
Adnan Abu-Odeh	Victor Chu	Jessica T. Mathews
HRH Prince Turki al-Faisal	Mong Joon Chung	Barbara McDougall
Óscar Arias	Pat Cox	Matthew McHugh
Ersin Arioglu	Gianfranco Dell'Alba	Miklós Németh
Richard Armitage	Jacques Delors	Christine Ockrent
Diego Arria	Alain Destexhe	Timothy Ong
Zainab Bangura	Mou-Shih Ding	Olara Otunnu
Shlomo Ben-Ami	Uffe Ellemann-Jensen	Lord (Christopher) Patten
Christoph Bertram	Gernot Erler	Victor Pinchuk
Alan Blinken	Marika Fahlén	Surin Pitsuwan
	Stanley Fischer	Fidel V. Ramos